

UNIA EUROPEJSKA

PARLAMENT EUROPEJSKI

RADA

**Bruksela, 27 marca 2019 r.
(OR. en)**

2015/0278 (COD)

PE-CONS 81/18

**SOC 790
MI 1005
ANTIDISCRIM 34
AUDIO 132
CODEC 2361**

AKTY USTAWODAWCZE I INNE INSTRUMENTY

Dotyczy: **DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie
wymogów dostępności produktów i usług**

**DYREKTYWA
PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2019/...**

z dnia ...

w sprawie wymogów dostępności produktów i usług

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,
uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 114,
uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,
po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,
uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,
stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą²,

¹ Dz.U. C 303 z 19.8.2016, s. 103.

² Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 13 marca 2019 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Celem niniejszej dyrektywy jest przyczynienie się do właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego w drodze zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich w odniesieniu do wymogów dostępności niektórych produktów i usług, w szczególności poprzez wyeliminowanie i zapobieganie powstawaniu barier dla swobodnego przepływu niektórych dostępnych produktów i usług, które wynikają z rozbieżnych wymogów dostępności w poszczególnych państwach członkowskich. Zwiększyłyby to podaż na rynku wewnętrznym dostępnych produktów i usług, a także poprawiło dostępność stosownych informacji.
- (2) Popyt na dostępne produkty i usługi jest wysoki, a przewiduje się, że liczba osób z niepełnosprawnościami znacznie wzrośnie. Środowisko, w którym produkty i usługi są bardziej dostępne, umożliwi większe włączenie społeczne i ułatwi osobom z niepełnosprawnościami prowadzenie niezależnego życia. W tym kontekście należy pamiętać, że w Unii niepełnosprawność częściej występuje wśród kobiet niż mężczyzn.

- (3) Niniejsza dyrektywa definiuje osoby z niepełnosprawnościami zgodnie z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych przyjętą w dniu 13 grudnia 2006 r. (zwaną dalej „Konwencją”), której Unia jest stroną od dnia 21 stycznia 2011 r. i którą ratyfikowały wszystkie państwa członkowskie. Konwencja stwierdza, że „do »osób niepełnosprawnych« zalicza się te osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, psychiczną, intelektualną lub w zakresie zmysłów co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym na zasadzie równości z innymi osobami”. Niniejsza dyrektywa promuje pełny i skuteczny udział w życiu społecznym na równych prawach poprzez poprawę dostępu do powszechnie używanych produktów i usług, które z uwagi na swój pierwotny projekt lub późniejsze dostosowanie zaspokajają szczególne potrzeby osób z niepełnosprawnościami.
- (4) Niniejsza dyrektywa przyniesie korzyść również innym osobom, które doświadczają ograniczeń funkcjonalnych, takim jak osoby starsze, kobiety w ciąży czy osoby podróżujące z bagażem. Pojęcie „osób z ograniczeniami funkcjonalnymi”, o których mowa w niniejszej dyrektywie, obejmuje osoby, które mają naruszoną sprawność fizyczną, psychiczną, intelektualną lub w zakresie zmysłów, osoby, które doświadczają naruszenia sprawności wynikającego z wieku lub z innych przyczyn związanych z niepełną sprawnością fizyczną, w sposób trwały lub czasowy, które to naruszenia sprawności mogą, w oddziaływaniu z różnymi barierami, zmniejszać dostęp takich osób do produktów i usług, co z kolei prowadzi do sytuacji wymagającej dostosowań tych produktów i usług do szczególnych potrzeb takich osób.

- (5) Rozbieżności pomiędzy przepisami prawnymi i środkami administracyjnymi państw członkowskich w zakresie dostępności produktów i usług dla osób z niepełnosprawnościami stwarzają bariery dla swobodnego przepływu produktów i usług oraz zakłócają skuteczną konkurencję na rynku wewnętrznym. W przypadku niektórych produktów i usług rozbieżności te prawdopodobnie będą się pogłębiać w Unii w związku z wejściem w życie Konwencji. Bariery te mają szczególny wpływ na podmioty gospodarcze, w szczególności na małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP).
- (6) Z uwagi na różnice pomiędzy krajowymi wymogami dostępności indywidualni przedsiębiorcy, MŚP i mikroprzedsiębiorstwa w szczególności zniechęceni są do podejmowania przedsięwzięć biznesowych poza swoim rynkiem krajowym. Ustanowione przez państwa członkowskie krajowe, a nawet regionalne czy lokalne wymogi dostępności różnią się obecnie zarówno pod względem zakresu, jak i poziomu szczegółowości. Te różnice wywierają negatywny wpływ na konkurencyjność i wzrost gospodarczy ze względu na dodatkowe koszty ponoszone w związku z tworzeniem i wprowadzaniem na każdy rynek krajowy dostępnych produktów i usług.
- (7) Konsumenci dostępnych produktów i usług oraz technologii wspomagających muszą płacić wysokie ceny ze względu na ograniczoną konkurencję wśród dostawców. Rozdrobnienie regulacji krajowych ogranicza ewentualne korzyści pochodzące z wymiany z partnerami krajowymi i międzynarodowymi doświadczeń w kwestii reagowania na zmiany społeczne i technologiczne.

- (8) Zbliżenie środków krajowych na poziomie Unii jest zatem niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego, aby położyć kres rozdrobnieniu rynku dostępnych produktów i usług, uzyskać korzyści skali, ułatwić handel transgraniczny i transgraniczną mobilność, a także pomóc podmiotom gospodarczym w koncentrowaniu zasobów na innowacjach, zamiast wykorzystywania ich na wydatki wynikające z rozdrobnienia przepisów w Unii.
- (9) Korzyści wynikające z harmonizacji wymogów dotyczących dostępności na rynku wewnętrznym zostały potwierdzone poprzez stosowanie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/33/UE¹ w odniesieniu do dźwigów oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 661/2009² w dziedzinie transportu.
- (10) W załączonej do Traktatu z Amsterdamu deklaracji nr 22 w sprawie osób niepełnosprawnych przyjętej na konferencji przedstawicieli rządów państw członkowskich zawarto uzgodnienie, że przy opracowywaniu środków na mocy art. 114 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) instytucje Unii mają brać pod uwagę potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/33/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich dotyczących dźwigów i elementów bezpieczeństwa do dźwigów (Dz.U. L 96 z 29.3.2014, s. 251).

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 661/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie wymagań technicznych w zakresie homologacji typu pojazdów silnikowych dotyczących ich bezpieczeństwa ogólnego, ich przyczep oraz przeznaczonych dla nich układów, części i oddzielnych zespołów technicznych (Dz.U. L 200 z 31.7.2009, s. 1).

- (11) Ogólnym celem komunikatu Komisji z dnia 6 maja 2015 r. pt. „Strategia jednolitego rynku cyfrowego dla Europy” jest uzyskanie z połączonego jednolitego rynku cyfrowego trwałych korzyści ekonomicznych i społecznych, co ułatwi handel i będzie wspierać zatrudnienie w Unii. Unijni konsumenci wciąż nie mogą w pełni korzystać z niższych cen i z większego wyboru, które może zapewnić jednolity rynek, ponieważ transakcje transgraniczne *on-line* nadal są bardzo ograniczone. Fragmentacja ogranicza też popyt na transgraniczne transakcje handlu elektronicznego. Potrzebne są również wspólne działania, aby osobom z niepełnosprawnościami zapewnić pełny dostęp do treści elektronicznych, usług łączności elektronicznej i audiowizualnych usług medialnych. Należy zatem zharmonizować wymogi dostępności na całym jednolitym rynku cyfrowym oraz zapewnić, by wszyscy obywatele Unii, bez względu na stopień sprawności, mogli czerpać z niego korzyści.
- (12) Ponieważ Unia została stroną Konwencji, postanowienia Konwencji stały się integralną częścią porządku prawnego Unii i są wiążące dla instytucji Unii i dla państw członkowskich.

- (13) Konwencja zobowiązuje swoje strony do wprowadzenia odpowiednich środków w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami, na równi z innymi, dostępu do środowiska fizycznego, środków transportu, informacji i komunikacji, w tym technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, a także do innych urządzeń i usług, powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich. Komitet ONZ ds. praw osób z niepełnosprawnościami wskazał na potrzebę stworzenia ram prawnych z konkretnymi, wykonalnymi i określonymi w czasie poziomami odniesienia w celu monitorowania stopniowego tworzenia warunków dostępności.
- (14) Konwencja wzywa swoje strony do podejmowania lub wspierania badań naukowych i rozwoju nowych technologii odpowiednich dla osób z niepełnosprawnościami, w tym technologii informacyjno-komunikacyjnych, przyrządów ułatwiających poruszanie się, urządzeń i technologii wspomagających, a także do wspierania podaży i wykorzystywania takich nowych technologii. Konwencja apeluje także o priorytetowe traktowanie technologii przystępnych cenowo.
- (15) Wejście w życie Konwencji w porządkach prawnych państw członkowskich oznacza potrzebę przyjęcia dodatkowych przepisów krajowych dotyczących dostępności produktów i usług. Przy braku działań ze strony Unii przepisy te mogłyby doprowadzić do dalszego zwiększenia rozbieżności w przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich.

- (16) Konieczne jest zatem ułatwienie wdrażania Konwencji w Unii poprzez ustanowienie wspólnych unijnych przepisów. Niniejsza dyrektywa wspiera również działania państw członkowskich mające na celu zharmonizowaną realizację ich krajowych zobowiązań, jak również wynikających z Konwencji obowiązków dotyczących dostępności.
- (17) W komunikacie Komisji z dnia 15 listopada 2010 r. pt. „Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010–2020: Odnowione zobowiązanie do budowania Europy bez barier” wskazano zgodnie z Konwencją dostępność jako jeden z ośmiu obszarów działań, stwierdzono, że stanowi ona jeden z podstawowych warunków uczestnictwa w życiu społecznym, oraz postawiono za cel zapewnienie dostępności produktów i usług.
- (18) Produkty i usługi objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy wskazano na podstawie badania przeprowadzonego w trakcie przygotowywania oceny skutków; badanie to pozwoliło zidentyfikować produkty i usługi, które są istotne dla osób z niepełnosprawnościami oraz w odniesieniu do których państwa członkowskie przyjęły lub mogą przyjąć rozbieżne krajowe wymogi dostępności, co zakłócałoby funkcjonowanie rynku wewnętrznego.
- (19) Aby zapewnić dostępność usług, które są objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy, wykorzystane do świadczenia takich usług produkty, z którymi konsument wchodzi w interakcję, również powinny spełniać odpowiednie wymogi dostępności określone w niniejszej dyrektywie.

- (20) Nawet jeżeli usługa lub część usługi jest świadczona przez podwykonawcę, nie powinno to ograniczać dostępności tej usługi, a usługodawcy powinni wywiązywać się z obowiązków wynikających z niniejszej dyrektywy. Usługodawcy powinni także zapewnić właściwe i ustawiczne szkolenie swoich pracowników w celu zapewnienia, by wiedzieli oni, jak korzystać z dostępnych produktów i usług. Szkolenie to powinno obejmować kwestie, takie jak udzielanie informacji i porad oraz reklamę.
- (21) Wymogi dostępności należy wprowadzić w sposób jak najmniej uciążliwy dla podmiotów gospodarczych i państw członkowskich.
- (22) Istnieje potrzeba określenia wymogów dostępności dotyczących wprowadzania na rynek produktów i usług, które objęte są zakresem stosowania niniejszej dyrektywy, tak aby zapewnić ich swobodny przepływ na rynku wewnętrznym.
- (23) Niniejsza dyrektywa powinna wprowadzić obowiązek stosowania funkcjonalnych wymogów dostępności, które powinny być wyrażane jako ogólne cele. Te wymogi powinny być wystarczająco precyzyjne, aby stwarzać prawnie wiążące zobowiązania, i wystarczająco szczegółowe, aby umożliwić ocenę zgodności w celu zapewnienia właściwego funkcjonowania wewnętrznego rynku produktów i usług objętych niniejszą dyrektywą, a także powinny pozostawiać pewien stopień elastyczności, by umożliwić innowacje.

- (24) Niniejsza dyrektywa zawiera szereg kryteriów funkcjonalnych dotyczących sposobów działania produktów i usług. Kryteriów tych nie należy uważać za ogólną alternatywę dla wymogów dostępności określonych w niniejszej dyrektywie, lecz powinny one być stosowane wyłącznie w szczególnych okolicznościach. Te kryteria powinny mieć zastosowanie do określonych funkcji lub cech produktów lub usług, tak aby stały się dostępne, w przypadkach gdy wymogi dostępności wynikające z niniejszej dyrektywy nie obejmują jednej lub kilku określonych funkcji lub cech. Ponadto, w sytuacji gdy jeden z wymogów dostępności zawiera konkretne wymogi techniczne, a dany produkt lub dana usługa obejmuje alternatywne rozwiązanie techniczne dla tych wymogów technicznych, to alternatywne rozwiązanie techniczne nadal powinno spełniać odnośne wymogi dostępności i powinno zapewniać równoważną lub większą dostępność poprzez zastosowanie odpowiednich kryteriów funkcjonalnych.
- (25) Niniejsza dyrektywa powinna obejmować systemy sprzętu komputerowego ogólnego przeznaczenia. Aby systemy te funkcjonowały w sposób dostępny, ich systemy operacyjne również powinny być dostępne dla takich osób. Takie systemy sprzętu komputerowego cechują się wielofunkcyjnym charakterem oraz zdolnością do wykonywania, z odpowiednim oprogramowaniem, najczęstszych zadań informatycznych na żądanie konsumentów, i są przeznaczone do obsługi przez konsumentów. Przykładami takich systemów sprzętu komputerowego są komputery osobiste, w tym komputery stacjonarne, laptopy, smartfony i tablety. Specjalistyczne komputery wbudowane w produkty elektroniki użytkowej nie są systemami sprzętu komputerowego ogólnego przeznaczenia. Niniejsza dyrektywa nie powinna obejmować, w poszczególnych przypadkach, pojedynczych komponentów mających specyficzne funkcje, takich jak płyta główna lub układ pamięci, które są wykorzystywane lub mogą być wykorzystywane w ramach takiego systemu.

- (26) Niniejsza dyrektywa powinna również obejmować terminale płatnicze – w tym zarówno urządzenia, jak i oprogramowanie – i niektóre interaktywne terminale samoobsługowe, w tym zarówno urządzenia, jak i oprogramowanie, przeznaczone do świadczenia usług objętych zakresem stosowania niniejszej dyrektywy – np. bankomaty, automaty biletowe wydające fizyczne bilety zapewniające dostęp do usług, takie jak automaty wydające bilety komunikacyjne, urządzenia wydające bilety kolejkowe w placówkach bankowych, urządzenia do odprawy samoobsługowej i interaktywne terminale samoobsługowe udzielające informacji, w tym interaktywne ekrany informacyjne.
- (27) Z zakresu stosowania niniejszej dyrektywy powinny jednak zostać wyłączone niektóre interaktywne terminale samoobsługowe udzielające informacji, instalowane jako zintegrowane części pojazdów, statków powietrznych, statków wodnych lub taboru kolejowego, ponieważ terminale te są częścią tych pojazdów, statków powietrznych, statków wodnych lub taboru kolejowego, które nie są objęte niniejszą dyrektywą.

- (28) Niniejsza dyrektywa powinna również obejmować usługi łączności elektronicznej, w tym zgłoszenia alarmowe w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1972¹. Obecnie w celu zapewnienia dostępu osobom z niepełnosprawnościami państwa członkowskie stosują różnorodne środki, które nie są zharmonizowane w obrębie rynku wewnętrznego. Zapewnienie, aby te same wymogi dostępności miały zastosowanie w całej Unii, prowadzić będzie do osiągnięcia przez podmioty gospodarcze działające w więcej niż jednym państwie członkowskim korzyści skali oraz ułatwi skuteczny dostęp osobom z niepełnosprawnościami zarówno przebywającym w swoich państwach członkowskich, jak i podróżującym po innych państwach członkowskich. Aby usługi łączności elektronicznej, w tym zgłoszenia alarmowe, były dostępne, usługodawcy oprócz głosu powinni zapewniać usługi tekstu w czasie rzeczywistym i – gdy oferują wideo – pełnej konwersacji wideo i tekstowej, zapewniając synchronizację wszystkich tych środków łączności. Poza wymogami niniejszej dyrektywy, zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/1972, państwa członkowskie powinny być w stanie wskazać podmiot świadczący usługi przekazu, z których to usług mogłyby korzystać osoby z niepełnosprawnościami.
- (29) Niniejsza dyrektywa harmonizuje wymogi dostępności w odniesieniu do usług łączności elektronicznej oraz do związanych z nimi produktów oraz jest uzupełnieniem dyrektywy (UE) 2018/1972, która ustanawia wymogi dotyczące równorzędnego dostępu i wyboru dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami. Dyrektywa (UE) 2018/1972 ustanawia także – w ramach ogólnych obowiązków dotyczących usług – wymogi w zakresie przystępności cenowej dostępu do internetu i komunikacji głosowej oraz przystępności cenowej i dostępności związanych z nimi urządzeń końcowych oraz specjalnych urządzeń i usług dla konsumentów z niepełnosprawnościami.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1972 z dnia 11 grudnia 2018 r. ustanawiająca Europejski kodeks łączności elektronicznej (Dz.U. L 321 z 17.12.2018, s. 36).

- (30) Niniejsza dyrektywa powinna także obejmować konsumenckie urządzenia końcowe mające interaktywne zdolności obliczeniowe przewidziane do wykorzystywania głównie przy uzyskiwaniu dostępu do usług łączności elektronicznej. Na potrzeby niniejszej dyrektywy należy uznać, że urządzenia te obejmującą urządzenia wykorzystywane jako część struktury zapewniającej dostęp do usług łączności elektronicznej, takie jak router lub modem.
- (31) Na potrzeby niniejszej dyrektywy dostęp do audiowizualnych usług medialnych powinien oznaczać, że istnieje dostęp do treści audiowizualnych i mechanizmów, które umożliwiają użytkownikom z niepełnosprawnościami korzystanie z potrzebnych im technologii wspomagających. Usługi umożliwiające dostęp do audiowizualnych usług medialnych mogą obejmować strony internetowe, aplikacje internetowe, aplikacje oparte na urządzeniach typu set-top box, aplikacje do pobrania, usługi oparte na urządzeniach mobilnych, w tym aplikacje mobilne oraz powiązane odtwarzacze multimedialne, jak również usługi w zakresie telewizji hybrydowej. Dostępność audiowizualnych usług medialnych uregulowana jest dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE¹, z wyjątkiem dostępności elektronicznych przewodników po programach, które są objęte definicją usług umożliwiających dostęp do audiowizualnych usług medialnych, do których zastosowanie ma niniejsza dyrektywa.

¹ Dyrektywa 2010/13/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (Dz.U. L 95 z 15.4.2010, s. 1).

- (32) W kontekście usług lotniczego, autobusowego, kolejowego i wodnego transportu pasażerskiego niniejsza dyrektywa powinna obejmować między innymi udzielanie informacji o usługach transportowych, w tym informacji o podróży udzielanych w czasie rzeczywistym za pośrednictwem stron internetowych, usług opartych na urządzeniach mobilnych, interaktywnych ekranów informacyjnych i interaktywnych terminali samoobsługowych, które to informacje są potrzebne do podróżowania pasażerom z niepełnosprawnościami. Informacje te mogłyby obejmować informacje o oferowanych przez danego usługodawcę produktach i usługach transportu pasażerskiego, informacje udzielane przed podróżą, informacje udzielane w trakcie podróży i informacje o odwołaniu danej usługi lub o opóźnieniu rozpoczęcia podróży. Inne elementy informacji mogłyby również obejmować informacje o cenach i promocjach.
- (33) Niniejsza dyrektywa powinna również obejmować strony internetowe, usługi oparte na urządzeniach mobilnych, w tym aplikacje mobilne opracowane lub udostępnione przez operatorów usług transportu pasażerskiego w ramach zakresu stosowania niniejszej dyrektywy lub z ich inicjatywy, usługi elektronicznej sprzedaży biletów, bilety elektroniczne oraz interaktywne terminale samoobsługowe.
- (34) Określenie zakresu stosowania niniejszej dyrektywy w odniesieniu do usług lotniczego, autobusowego, kolejowego i wodnego transportu pasażerskiego powinno być oparte na obowiązujących sektorowych przepisach dotyczących praw pasażerów. W przypadku gdy niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do niektórych rodzajów usług transportowych, państwa członkowskie powinny zachęcać usługodawców do stosowania odpowiednich wymogów dostępności wynikających z niniejszej dyrektywy.

- (35) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2102¹ nakłada już na organy sektora publicznego świadczące usługi transportowe, w tym przewozy miejskie i podmiejskie oraz przewozy regionalne, obowiązek zapewnienia dostępności swoich stron internetowych. Niniejsza dyrektywa zawiera odstępstwa dla mikroprzedsiębiorstw świadczących usługi, w tym przewozy miejskie i podmiejskie oraz przewozy regionalne. Niniejsza dyrektywa wprowadza też obowiązki w zakresie zapewnienia, by strony internetowe, poprzez które prowadzony jest handel elektroniczny, były dostępne. Ponieważ niniejsza dyrektywa zawiera obowiązek dla znacznej większości prywatnych podmiotów świadczących usługi transportowe do zapewnienia dostępności swoich stron internetowych przy sprzedaży biletów w internecie, wprowadzenie w niniejszej dyrektywie dalszych wymogów co do stron internetowych podmiotów świadczących przewozy miejskie i podmiejskie oraz przewozy regionalne nie jest konieczne.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2102 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego (Dz.U. L 327 z 2.12.2016, s. 1).

- (36) Niektóre elementy wymogów dostępności, w szczególności wymogi dotyczące udzielania informacji określone w niniejszej dyrektywie, są już objęte obowiązującymi unijnymi aktami prawnymi w dziedzinie przewozów pasażerskich. Obejmuje to elementy rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 261/2004¹, (WE) 1107/2006², (WE) nr 1371/2007³, (UE) 1177/2010⁴ oraz (UE) nr 181/2011. Obejmuje to także odpowiednie akty prawne przyjęte na podstawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/57/WE⁵. Z uwagi na potrzebę zapewnienia spójności regulacyjnej wymogi dostępności określone w tych rozporządzeniach oraz te akty prawne powinny mieć zastosowanie nadal bez zmian. Niemniej jednak wynikające z niniejszej dyrektywy wymogi dodatkowe będą stanowić uzupełnienie wymogów już obowiązujących, poprawiając funkcjonowanie rynku wewnętrznego w dziedzinie transportu i przynosząc korzyści osobom z niepełnosprawnościami.

¹ Rozporządzenie (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiające wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylające rozporządzenie (EWG) nr 295/91 (Dz.U. L 46 z 17.2.2004, s. 1).

² Rozporządzenie (WE) nr 1107/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie praw osób niepełnosprawnych oraz osób o ograniczonej sprawności ruchowej podróżujących drogą lotniczą (Dz.U. L 204 z 26.7.2006, s. 1).

³ Rozporządzenie (WE) nr 1371/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczące praw i obowiązków pasażerów w ruchu kolejowym (Dz.U. L 315 z 3.12.2007, s. 14).

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1177/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. o prawach pasażerów podróżujących drogą morską i drogą wodną śródlądową oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 (Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s. 1).

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/57/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie interoperacyjności systemu kolei we Wspólnocie (Dz.U. L 191 z 18.7.2008, s. 1).

- (37) Niektóre elementy usług transportowych nie powinny zostać objęte niniejszą dyrektywą, gdy są świadczone poza terytorium państw członkowskich, nawet jeżeli dana usługa została skierowana na rynek unijny. W odniesieniu do tych elementów podmiot świadczący usługi transportu pasażerskiego powinien być zobowiązany wyłącznie do zapewnienia, aby wymogi określone w niniejszej dyrektywie zostały spełnione w odniesieniu do tej części usługi, która jest oferowana na terytorium Unii. W przypadku transportu lotniczego unijni przewoźnicy lotniczy powinni jednak zapewnić, aby odpowiednie wymogi określone w niniejszej dyrektywie zostały również spełnione w odniesieniu do lotów rozpoczynających się w porcie lotniczym znajdującym się w państwie trzecim i kończących się w porcie lotniczym znajdującym się na terytorium jednego z państw członkowskich. Ponadto wszyscy przewoźnicy lotniczy, w tym przewoźnicy niezarejestrowani w Unii, powinni zapewniać, aby odpowiednie wymogi określone w niniejszej dyrektywie zostały spełnione w przypadkach, w których loty rozpoczynają się na terytorium Unii i kończą na terytorium państwa trzeciego.
- (38) Władze miejskie należy zachęcać, by w swoich planach zrównoważonej mobilności miejskiej uwzględniały pozbawioną barier dostępność do miejskich usług transportowych, a także by regularnie publikowały wykazy najlepszych praktyk w zakresie pozbawionej barier dostępności miejskiego transportu publicznego i miejskiej mobilności.

- (39) Prawo Unii obowiązujące w zakresie usług bankowych i finansowych ma na celu ochronę i informowanie konsumentów tych usług w całej Unii, ale nie obejmuje wymogów dostępności. Aby osoby z niepełnosprawnościami miały możliwość korzystania z tych usług w całej Unii, w tym, w stosownych przypadkach, poprzez strony internetowe i usługi oparte na urządzeniach mobilnych, w tym aplikacje mobilne, aby mogły podejmować świadome decyzje i były pewne, że są odpowiednio chronione na równi z innymi konsumentami, a także aby zapewnić usługodawcom równe szanse, niniejsza dyrektywa powinna ustanowić wspólne wymogi dostępności dla niektórych usług bankowych i finansowych świadczonych konsumentom.
- (40) Odpowiednie wymogi dostępności powinny również mieć zastosowanie do metod identyfikacji, podpisu elektronicznego i usług płatniczych, ponieważ są to elementy niezbędne do zawarcia transakcji w bankowości detalicznej.

- (41) Pliki zawierające książki elektroniczne tworzone są przy użyciu elektronicznego kodowania komputerowego, które umożliwia rozpowszechnianie i przeglądanie utworów intelektualnych najczęściej przybierających formę tekstową i graficzną. Stopień precyzji tego kodowania rozstrzyga o dostępności plików zawierających książki elektroniczne, w szczególności w odniesieniu do kwalifikacji poszczególnych zasadniczych elementów dzieła i znormalizowanego opisu jego struktury. Interoperacyjność w kontekście dostępności powinna pomóc zoptymalizować kompatybilność tych plików z aplikacjami klienckimi i z obecnymi oraz przyszłymi technologiami wspomagającymi. Szczególne cechy specyficznych publikacji, takich jak komiksy, książki dla dzieci i książki o sztuce, powinny być analizowane pod kątem wszystkich mających zastosowanie wymogów dostępności. Rozbieżne wymogi dostępności w poszczególnych państwach członkowskich mogą utrudniać wydawcom i innym podmiotom gospodarczym korzystanie z zalet rynku wewnętrznego, mogą prowadzić do problemów w zakresie interoperacyjności czytników książek elektronicznych oraz mogą ograniczać dostęp klientów z niepełnosprawnościami do produktów i usług. W kontekście książek elektronicznych pojęcie usługodawcy może obejmować wydawców i inne podmioty gospodarcze uczestniczące w ich dystrybucji.

Uznaje się, że osoby z niepełnosprawnościami nadal napotykają przeszkody, które utrudniają dostęp do treści chronionych przez prawo autorskie i prawa pokrewne, jak i że podjęto już pewne środki w celu zaradzenia tej sytuacji – na przykład poprzez przyjęcie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1564¹ oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1563² – oraz uznaje się, że w przyszłości możliwe jest podjęcie dalszych środków unijnych w tym zakresie.

-
- ¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1564 z dnia 13 września 2017 r. w sprawie niektórych dozwolonych sposobów korzystania z utworów i innych przedmiotów chronionych prawem autorskim i prawami pokrewnymi z korzyścią dla osób niewidomych, osób słabowidzących i osób z niepełnosprawnościami uniemożliwiającymi zapoznanie się z drukiem oraz w sprawie zmiany dyrektywy 2001/29/WE w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. L 242 z 20.9.2017, s. 6).
- ² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1563 z dnia 13 września 2017 r. w sprawie transgranicznej wymiany między Unią a państwami trzecimi kopii w dostępnych formatach określonych utworów i innych przedmiotów chronionych prawem autorskim i prawami pokrewnymi z korzyścią dla osób niewidomych, osób słabowidzących lub osób z niepełnosprawnościami uniemożliwiającymi zapoznanie się z drukiem (Dz.U. L 242 z 20.9.2017, s. 1).

- (42) Niniejsza dyrektywa definiuje usługi handlu elektronicznego jako usługę na odległość za pośrednictwem stron internetowych i usług opartych na urządzeniach mobilnych, świadczoną drogą elektroniczną i na indywidualne żądanie konsumenta w celu zawarcia umowy konsumenckiej. Na potrzeby tej definicji określenie „na odległość” oznacza, że usługa świadczona jest bez równoczesnej obecności stron; „drogą elektroniczną” oznacza, że usługa jest wysyłana i odbierana w miejscu przeznaczenia za pomocą sprzętu elektronicznego do przetwarzania (z uwzględnieniem kompresji cyfrowej) oraz przechowywania danych, i jest całkowicie przesyłana, kierowana i otrzymywana za pomocą kabla, fal radiowych, środków optycznych lub innych środków elektromagnetycznych; „na indywidualne żądanie konsumenta” oznacza, że usługa świadczona jest na indywidualne żądanie. Zważywszy na rosnące znaczenie usług handlu elektronicznego i ich wysoki stan zaawansowania technologicznego, istotne jest zharmonizowanie wymogów ich dostępności.
- (43) Wynikające z niniejszej dyrektywy wymogi dostępności usług handlu elektronicznego powinny mieć zastosowanie do internetowej sprzedaży wszelkich produktów lub usług i powinny w związku z tym mieć zastosowanie również do sprzedaży produktów lub usług, które same są objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy.
- (44) Środki dotyczące dostępności odbioru zgłoszeń alarmowych powinny być przyjmowane bez uszczerbku dla organizacji służb ratunkowych i nie powinny one wywierać wpływu na tę organizację, która pozostaje w wyłącznej kompetencji państw członkowskich.

(45) Zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/1972 państwa członkowskie mają zapewnić, by użytkownicy końcowi z niepełnosprawnościami mieli dostęp do służb ratunkowych za pośrednictwem zgłoszeń alarmowych na równi z innymi użytkownikami końcowymi zgodnie z prawem Unii harmonizującym wymogi dostępności produktów i usług. Komisja oraz krajowe organy regulacyjne oraz inne właściwe organy mają przyjąć odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby użytkownicy końcowi z niepełnosprawnościami, gdy podróżują do innego państwa członkowskiego, mogli mieć dostęp do służb ratunkowych na równi z pozostałymi użytkownikami końcowymi, w miarę możliwości bez wcześniejszej rejestracji. Środki te dążą do zapewnienia interoperacyjności między państwami członkowskimi i mają być w jak największym stopniu oparte na europejskich normach lub specyfikacjach określonych zgodnie z art. 39 dyrektywy (UE) 2018/1972. Takie środki nie uniemożliwiają państwom członkowskim przyjmowania dodatkowych wymogów służących osiągnięciu celów określonych w tej dyrektywie. W ramach alternatywy do spełnienia określonych w niniejszej dyrektywie wymogów dostępności w odniesieniu do skierowanych do użytkowników z niepełnosprawnościami usług odbioru zgłoszeń alarmowych państwa członkowskie powinny mieć możliwość wskazania będącego stroną trzecią podmiotu świadczącego usługi przekazu, z których to usług mogłyby korzystać osoby z niepełnosprawnościami w celu komunikowania się z publicznym punktem przyjmowania zgłoszeń, dopóki te publiczne punkty przyjmowania zgłoszeń nie będą w stanie wykorzystywać – do zapewnienia dostępności odbioru zgłoszeń alarmowych – usług łączności elektronicznej poprzez protokoły internetowe. W żadnym przypadku obowiązków wynikających z niniejszej dyrektywy nie należy rozumieć jako ograniczających ani łagodzących jakiegokolwiek obowiązków na rzecz użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami, w tym równoważne obowiązki dotyczące dostępu do usług łączności elektronicznej i do służb ratunkowych, a także obowiązki dotyczące dostępności określone w dyrektywie (UE) 2018/1972.

- (46) Dyrektywa (UE) 2016/2102 określa wymogi dostępności dla stron internetowych i aplikacji mobilnych instytucji sektora publicznego oraz inne powiązane aspekty, w szczególności wymogi odnoszące się do zgodności z przepisami przedmiotowych stron internetowych i aplikacji mobilnych. Niemniej jednak dyrektywa ta zawiera szczegółowy wykaz wyjątków. Podobne wyjątki są odpowiednie w przypadku niniejszej dyrektywy. Niektóre rodzaje działalności, które odbywają się poprzez strony internetowe i aplikacje mobilne instytucji sektora publicznego, takie jak usługi transportu pasażerskiego czy usługi handlu elektronicznego, które są objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy, powinny ponadto spełniać mające zastosowanie wymogi dostępności określone w niniejszej dyrektywie, tak aby zapewnić osobom z niepełnosprawnościami dostęp do internetowej sprzedaży produktów i usług, niezależnie od tego, czy sprzedawca jest publicznym czy prywatnym podmiotem gospodarczym. Wymogi dostępności określone w niniejszej dyrektywie powinny być dostosowane do wymogów dyrektywy (UE) 2016/2102 pomimo różnic dotyczących np. monitorowania, sprawozdawczości i egzekwowania przepisów.
- (47) Cztery zasady dostępności stron internetowych i aplikacji mobilnych, do których odwołuje się dyrektywa (UE) 2016/2102 to: postrzegalność – która oznacza, że informacje i elementy interfejsu użytkownika muszą być przedstawiane użytkownikom w sposób, który potrafią oni odebrać; funkcjonalność – która oznacza, że elementy interfejsu użytkownika i nawigacja muszą być funkcjonalne; zrozumiałość – która oznacza, że informacje i obsługa interfejsu użytkownika muszą być zrozumiałe; oraz integralność – która oznacza, że treści muszą być wystarczająco integralne, by mogły być skutecznie interpretowane przez różnego rodzaju aplikacje klienckie, w tym technologie wspomagające. Zasady te są też istotne dla niniejszej dyrektywy.

- (48) Państwa członkowskie powinny przyjąć wszelkie odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby – w przypadku gdy produkty i usługi objęte niniejszą dyrektywą są zgodne z odpowiednimi wymogami dostępności – ich swobodny przepływ w Unii nie był utrudniony z powodów związanych z wymogami dostępności.
- (49) W niektórych sytuacjach wspólne wymogi dostępności do środowiska zbudowanego ułatwiłyby swobodny przepływ powiązanych usług oraz osób z niepełnosprawnościami. Dlatego też niniejsza dyrektywa powinna dać państwom członkowskim możliwość uwzględnienia środowiska zbudowanego wykorzystywanego do świadczenia usług objętych zakresem stosowania niniejszej dyrektywy, co zapewni spełnienie wymogów dostępności określonych w załączniku III.
- (50) Dostępność powinna zostać osiągnięta poprzez systematyczne usuwanie barier i zapobieganie ich powstawaniu, w miarę możliwości poprzez zastosowanie podejścia „projektowania uniwersalnego”, co przyczyni się do zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami dostępu do produktów i usług na równi z innymi. Jak wynika z Konwencji, podejście to "oznacza projektowanie produktów, środowiska, programów i usług, w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania". Zgodnie z Konwencją projektowanie uniwersalne "nie wyklucza pomocy technicznych dla szczególnych grup osób niepełnosprawnych, jeżeli jest to potrzebne". Ponadto dostępność nie powinna wykluczać dokonywania racjonalnych usprawnień, gdy wymaga tego prawo Unii lub prawo krajowe. Dostępność i projektowanie uniwersalne należy interpretować zgodnie z Komentarzem ogólnym nr 2(2014) - art. 9: Dostępność, sporządzonym przez Komitet ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami.

- (51) Produkty i usługi objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy nie zostają automatycznie objęte zakresem stosowania dyrektywy Rady 93/42/EWG¹. Jednakże zakresem stosowania tej dyrektywy mogłyby być objęte niektóre technologie wspomagające będące wyrobami medycznymi.
- (52) Większość miejsc pracy w UE powstaje w MŚP i w mikroprzedsiębiorstwach. Przedsiębiorstwa takie mają kluczowe znaczenie dla przyszłego wzrostu gospodarczego, jednak bardzo często napotykają na przeszkody i utrudnienia przy opracowywaniu swoich produktów lub usług, zwłaszcza w kontekście transgranicznym. Konieczne jest zatem ułatwienie działalności MŚP i mikroprzedsiębiorstw poprzez harmonizację krajowych przepisów w zakresie dostępności przy jednoczesnym zachowaniu koniecznych gwarancji.
- (53) Aby mikroprzedsiębiorstwa i MŚP mogły korzystać z niniejszej dyrektywy, muszą faktycznie spełniać wymogi zalecenia Komisji 2003/361/WE² i stosownego orzecznictwa, mające na celu zapobieganie obchodzeniu tych przepisów.
- (54) Aby zapewnić spójność prawa Unii niniejsza dyrektywa powinna być oparta na decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 768/2008/WE³, ponieważ dotyczy produktów już objętych innymi aktami unijnymi, a jednocześnie powinna uwzględnić szczególne cechy wymogów dostępności określonych w niniejszej dyrektywie.

¹ Dyrektywa Rady 93/42/EWG z dnia 14 czerwca 1993 r. dotycząca wyrobów medycznych (Dz.U. L 169 z 12.7.1993, s. 1).

² Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

³ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 768/2008/WE z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie wspólnych ram dotyczących wprowadzania produktów do obrotu i uchylająca decyzję Rady 93/465/EWG (Dz.U. L 218 z 13.8.2008, s. 82).

- (55) Wszystkie podmioty gospodarcze objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy i uczestniczące w łańcuchu dostaw i dystrybucji powinny zapewnić, by na rynku udostępniane były wyłącznie produkty zgodne z niniejszą dyrektywą. Ta sama zasada powinna mieć zastosowanie do podmiotów gospodarczych świadczących usługi. Konieczne jest określenie wyraźnego i proporcjonalnego podziału obowiązków stosownie do ról odgrywanych przez poszczególne podmioty gospodarcze w procesie dostaw i dystrybucji.
- (56) Podmioty gospodarcze powinny być odpowiedzialne za zgodność produktów i usług, stosownie do roli odgrywanej przez nie w łańcuchu dostaw, tak aby zapewnić wysoki poziom ochrony dostępności, a także zagwarantować uczciwą konkurencję na rynku unijnym.
- (57) Obowiązki określone w niniejszej dyrektywie powinny mieć zastosowanie w takim samym stopniu do podmiotów gospodarczych w sektorze publicznym i do podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym.
- (58) Zważywszy na fakt, że producent posiada szczegółową wiedzę o procesie projektowania i produkcji, jest on najbardziej kompetentny do przeprowadzenia kompletnej oceny zgodności. Mimo że odpowiedzialność za zgodność produktów spoczywa na producencie, organy nadzoru rynku powinny odgrywać kluczową rolę w sprawdzaniu, czy produkty udostępniane w Unii są produkowane zgodnie z prawem Unii.
- (59) Importerzy i dystrybutorzy powinni być zaangażowani w zadania związane z nadzorem rynku, realizowane przez organy krajowe, oraz brać aktywny udział w wykonywaniu tych zadań poprzez przedstawianie właściwym organom wszystkich koniecznych informacji dotyczących danego produktu.

- (60) Importerzy powinni zapewniać, by wprowadzane na rynek Unii produkty z państw trzecich były zgodne z niniejszą dyrektywą, a w szczególności zapewniać, aby były one poddawane przez producentów odpowiednim procedurom oceny.
- (61) Wprowadzając produkt do obrotu, importerzy powinni umieścić na nim swoją nazwę, zarejestrowaną nazwę handlową lub zarejestrowany znak towarowy i swoje adresy kontaktowe.
- (62) Dystrybutorzy powinni zapewnić, aby wykonywane przez nich czynności, którym poddawany jest produkt, nie miały negatywnego wpływu na jego zgodność z wymogami dostępności określonymi w niniejszej dyrektywie.
- (63) Podmiot gospodarczy wprowadzający produkt do obrotu pod własną nazwą lub znakiem towarowym lub modyfikujący produkt już znajdujący się w obrocie w sposób, który może wpłynąć na zgodność produktu z mającymi zastosowanie wymogami, powinien być uznany za producenta i przejąć jego obowiązki z tego tytułu.
- (64) Ze względu na zasadę proporcjonalności wymogi dostępności powinny mieć zastosowanie jedynie w zakresie, w jakim nie stanowią nieproporcjonalnego obciążenia dla danego podmiotu gospodarczego lub w zakresie, w którym nie wymagają znaczących zmian w produktach i usługach w związku z niniejszą dyrektywą. Niemniej jednak należy ustanowić mechanizmy kontroli w celu weryfikowania, czy dany podmiot jest uprawniony do odstępstwa od stosowania wymogów dostępności.

- (65) Niniejsza dyrektywa powinna opierać się na zasadzie „najpierw myśl na małą skalę” i uwzględniać obciążenia administracyjne, z którymi borykają się MŚP. Zamiast ustanawiać ogólne wyjątki i odstępstwa dla podmiotów gospodarczych powinna ona zawierać proste zasady w zakresie oceny zgodności i klauzule ochronne dla tych przedsiębiorstw. W związku z tym przy ustanawianiu zasad doboru i wdrażania najodpowiedniejszych procedur oceny zgodności należy uwzględnić sytuację MŚP, a obowiązki przeprowadzania oceny zgodności z wymogami dostępności należy ograniczyć w takim zakresie, by nie stanowiły one nieproporcjonalnego obciążenia dla MŚP. Ponadto organy nadzoru rynku powinny działać w sposób proporcjonalny do rozmiaru przedsiębiorstw oraz do produkcji w małych seriach lub produkcji nieseryjnej, bez tworzenia zbędnych utrudnień dla MŚP i bez szkody dla ochrony interesu publicznego.

(66) W wyjątkowych przypadkach, gdy zgodność z wymogami dostępności określonymi w niniejszej dyrektywie wiązałyby się z nieproporcjonalnym obciążeniem dla podmiotów gospodarczych, należy wymagać od tych podmiotów, by przestrzegały ich jedynie w zakresie, w jakim wymogi te nie stanowią nieproporcjonalnego obciążenia. W takich odpowiednio uzasadnionych przypadkach podmiot gospodarczy nie miałby racjonalnej możliwości pełnego stosowania jednego lub większej liczby wymogów dostępności określonych w niniejszej dyrektywie. Podmiot gospodarczy powinien jednak zapewnić, by dana usługa lub dany produkt, objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy, były jak najbardziej dostępne, stosując te wymogi w takim zakresie, w jakim nie stanowią one nieproporcjonalnego obciążenia. Te wymogi dostępności, które nie zostały przez podmiot gospodarczy uznane za stanowiące nieproporcjonalne obciążenie, powinny być stosowane w pełni. Wyjątki od obowiązku przestrzegania jednego lub więcej wymogów dostępności wynikające z nieproporcjonalnego obciążenia związanego ze stosowaniem tych wymogów nie powinny wykraczać poza to, co jest ściśle konieczne do ograniczenia tego obciążenia w odniesieniu do danego produktu lub danej usługi w konkretnym przypadku. Środki, które stanowiłyby nieproporcjonalne obciążenie, należy rozumieć jako środki, które – zgodnie z kryteriami określonymi w niniejszej dyrektywie – nakładałyby na podmiot gospodarczy dodatkowe nadmierne obciążenie organizacyjne lub finansowe, przy uwzględnieniu prawdopodobnych związanych z nimi korzyści dla osób z niepełnosprawnościami. Należy ustalić oparte na tych rozważaniach kryteria, aby zarówno podmiotom gospodarczym, jak i właściwym organom umożliwić systematyczne porównywanie poszczególnych sytuacji i ocenę, czy występuje nieproporcjonalne obciążenie. Dokonując oceny zakresu, w jakim wymogi dostępności nie mogą zostać spełnione ze względu na wiążące się z nimi nieproporcjonalne obciążenie, należy uwzględniać wyłącznie uzasadnione przyczyny. Za uzasadnione przyczyny nie należy uznawać braku priorytetowego traktowania, braku czasu ani braku wiedzy.

- (67) Ogólnej oceny nieproporcjonalnego obciążenia należy dokonywać stosując kryteria określone w załączniku VI. Ocena nieproporcjonalnego obciążenia powinna zostać przez podmiot gospodarczy udokumentowana z uwzględnieniem odpowiednich kryteriów. Usługodawcy powinni ponownie przeprowadzać ocenę nieproporcjonalnego obciążenia nie rzadziej niż co pięć lat.
- (68) Dany podmiot gospodarczy powinien poinformować odpowiednie organy, że zastosował przepisy niniejszej dyrektywy dotyczące zasadniczej zmiany lub nieproporcjonalnego obciążenia. Wyłącznie na wniosek właściwych organów podmioty gospodarcze powinny przedstawić kopię oceny wyjaśniającej, dlaczego ich produkt lub usługa nie są w pełni dostępne, i wykazującą istnienie nieproporcjonalnego obciążenia lub zasadniczej zmiany, lub obu tych powodów.
- (69) Jeśli na podstawie wymaganej oceny usługodawca stwierdzi, że obowiązek zapewnienia, by wszystkie terminale samoobsługowe wykorzystywane do celów świadczenia usług objętych niniejszą dyrektywą spełniały wymogi dostępności określone w niniejszej dyrektywie, stanowiłyby nieproporcjonalne obciążenie, usługodawca powinien w dalszym ciągu stosować te wymogi w zakresie, w jakim nie powodują one dla niego takiego nieproporcjonalnego obciążenia. Usługodawcy powinni zatem ocenić, w jakim zakresie ograniczony stopień dostępności wszystkich terminali samoobsługowych lub ograniczona liczba terminali samoobsługowych w pełni spełniających kryteria dostępności umożliwiają im uniknięcie nieproporcjonalnego obciążenia, które w innym przypadku byłoby na nich nałożone, i powinni być zobowiązani do spełniania określonych w niniejszej dyrektywie wymogów dostępności tylko w tym zakresie.

- (70) Mikroprzedsiębiorstwa wyróżniają się spośród wszystkich innych przedsiębiorstw swoimi ograniczonymi zasobami ludzkimi, niewielkim rocznym obrotem lub niewielkim bilansem rocznym. W przypadku mikroprzedsiębiorstw obciążenie związane ze spełnieniem wymogów dostępności pochłania zatem, ogólnie rzecz biorąc, większą część zasobów finansowych i ludzkich niż w przypadku innych przedsiębiorstw i istnieje większe prawdopodobieństwo, że będzie to stanowić nieproporcjonalną część ich kosztów. Znaczny udział kosztów ponoszonych przez mikroprzedsiębiorstwa wiąże się z uzupełnianiem lub prowadzeniem dokumentacji i rejestrów potwierdzających, że przestrzegają one poszczególnych wymogów określonych w prawie Unii. Wszystkie podmioty gospodarcze objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy powinny móc oceniać proporcjonalność obciążenia, jakim jest dla nich spełnienie wymogów dostępności określonych w niniejszej dyrektywie, i powinny spełniać te wymogi wyłącznie w zakresie, w jakim obciążenie to nie jest nieproporcjonalne, jednak wymaganie takiej oceny od mikroprzedsiębiorstw świadczących usługi samo w sobie stanowi nieproporcjonalne obciążenie. Wymogi i obowiązki określone w niniejszej dyrektywie nie powinny zatem mieć zastosowania do mikroprzedsiębiorstw świadczących usługi objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy.
- (71) W odniesieniu do mikroprzedsiębiorstw mających do czynienia z produktami objętymi zakresem stosowania niniejszej dyrektywy wymogi i obowiązki określone w niniejszej dyrektywie powinny być złagodzone, tak by ograniczyć obciążenie administracyjne.

- (72) Mimo że niektóre mikroprzedsiębiorstwa są zwolnione z obowiązków przewidzianych w niniejszej dyrektywie, wszystkie mikroprzedsiębiorstwa powinny być zachęcane do produkowania, przywozu lub dystrybucji produktów oraz świadczenia usług, które spełniają wymogi dostępności określone w niniejszej dyrektywie, tak by zwiększyć ich konkurencyjność oraz ich potencjał wzrostu na rynku wewnętrznym. Dlatego też państwa członkowskie powinny zapewnić mikroprzedsiębiorstwom wytyczne i narzędzia, aby ułatwić stosowanie krajowych środków transponujących niniejszą dyrektywę.
- (73) Wszystkie podmioty gospodarcze powinny przy udostępnianiu na rynku lub wprowadzaniu produktów do obrotu lub świadczeniu usług na rynku postępować odpowiedzialnie i w pełnej zgodności z mającymi zastosowanie wymogami prawnymi.
- (74) W celu ułatwienia oceny zgodności z mającymi zastosowanie wymogami dostępności należy przewidzieć domniemanie zgodności produktów i usług zgodnych z dobrowolnymi normami zharmonizowanymi przyjmowanymi zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1025/2012¹, w celu sporządzenia szczegółowych specyfikacji technicznych związanych z tymi wymogami. Komisja opublikowała już szereg skierowanych do europejskich organizacji normalizacyjnych wniosków o normalizację w dziedzinie dostępności, takich jak zlecenia normalizacji M/376, M/473 i M/420, które byłyby istotne dla przygotowania norm zharmonizowanych.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1025/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie normalizacji europejskiej, zmieniające dyrektywy Rady 89/686/EWG i 93/15/EWG oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 94/9/WE, 94/25/WE, 95/16/WE, 97/23/WE, 98/34/WE, 2004/22/WE, 2007/23/WE, 2009/23/WE i 2009/105/WE oraz uchylające decyzję Rady 87/95/EWG i decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1673/2006/WE (Dz.U. L 316 z 14.11.2012, s. 12).

- (75) Rozporządzenie (UE) nr 1025/2012 ustanawia procedurę formalnych zastrzeżeń do norm zharmonizowanych uznanych za niespełniające wymogów określonych w niniejszej dyrektywie.
- (76) Europejskie normy powinny być oparte na zasadach rynkowych, uwzględniać interes publiczny, a także cele polityki jasno określone we wnioskach o opracowanie norm zharmonizowanych kierowanych przez Komisję do jednej lub kilku europejskich organizacji normalizacyjnych, a także powinny opierać się na konsensusie. W przypadku braku norm zharmonizowanych lub gdy jest to konieczne do celów harmonizacji rynku wewnętrznego Komisja powinna mieć możliwość przyjmowania w niektórych przypadkach aktów wykonawczych ustanawiających specyfikacje techniczne dotyczące określonych w niniejszej dyrektywie wymogów dostępności. Do specyfikacji technicznych należy odwoływać się wyłącznie w takich przypadkach. Komisja powinna mieć możliwość przyjmowania specyfikacji technicznych, na przykład jeżeli proces normalizacji jest zablokowany z powodu braku konsensusu pomiędzy interesariuszami lub występują nieuzasadnione opóźnienia w ustanawianiu normy zharmonizowanej, przykładowo z powodu nieosiągnięcia wymaganej jakości. Komisja powinna przewidzieć wystarczająco dużo czasu między przyjęciem skierowanego do jednej lub kilku europejskich organizacji normalizacyjnych wniosku o opracowanie norm zharmonizowanych a przyjęciem specyfikacji technicznej związanej z tym samym wymogiem dostępności. Komisja nie powinna mieć możliwości przyjęcia specyfikacji technicznej, jeżeli uprzednio nie podjęła próby objęcia wymogów dostępności europejskim systemem normalizacji, chyba że może wykazać, iż specyfikacje techniczne spełniają wymagania określone w załączniku II do rozporządzenia (UE) nr 1025/2012.

- (77) W celu ustanowienia norm zharmonizowanych i specyfikacji technicznych, które najskuteczniej spełniają określone w niniejszej dyrektywie wymogi dostępności produktów i usług, Komisja powinna w miarę możliwości angażować w ten proces europejskie organizacje patronackie reprezentujące osoby z niepełnosprawnościami oraz wszystkich pozostałych interesariuszy.
- (78) Aby zapewnić skuteczny dostęp do informacji do celów nadzoru rynku, informacje niezbędne do zadeklarowania zgodności ze wszystkimi mającymi zastosowanie aktami prawnymi Unii powinny zostać udostępnione w pojedynczej deklaracji zgodności UE. W celu zmniejszenia obciążenia administracyjnego podmiotów gospodarczych, podmioty te powinny mieć możliwość uwzględnienia wszystkich odpowiednich poszczególnych deklaracji zgodności w jednej unijnej deklaracji zgodności.
- (79) Aby umożliwić ocenę zgodności produktów, w niniejszej dyrektywie powinna być przewidziana wewnętrzna kontrola produkcji (moduł A), określona w załączniku II do decyzji nr 768/2008/WE, ponieważ daje ona podmiotom gospodarczym możliwość wykazania że, a właściwym organom zapewnienia, aby produkty udostępniane na rynku spełniały wymogi dostępności, nie nakładając jednocześnie nieuzasadnionego obciążenia.
- (80) Prowadząc nadzór rynku produktów i sprawdzając zgodność usług, organy powinny również kontrolować, czy oceny zgodności, w tym, w stosownych przypadkach, ocena dotycząca zasadniczej zmiany lub nieproporcjonalnego obciążenia zostały przeprowadzone prawidłowo. Wykonując swoje zadania, organy te powinny również współpracować z osobami z niepełnosprawnościami i organizacjami, które reprezentują takie osoby i ich interesy.

- (81) W przypadku usług informacje niezbędne do oceny zgodności z wymogami dostępności określonymi w niniejszej dyrektywie powinny zostać zawarte w ogólnych warunkach lub w równoważnym dokumencie, bez uszczerbku dla dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE¹.
- (82) Oznakowanie CE, wskazujące na zgodność produktu z określonymi w niniejszej dyrektywie wymogami dostępności, jest widoczną konsekwencją całego procesu obejmującego ocenę zgodności w szerokim znaczeniu. Niniejsza dyrektywa powinna być zgodna z ogólnymi zasadami regulującymi oznakowanie CE, określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008² ustanawiającym wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu. Oprócz sporządzenia deklaracji zgodności UE producent powinien w sposób racjonalny pod względem kosztów informować konsumentów o spełnianiu wymogów dostępności przez swoje produkty.
- (83) Zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 765/2008 przez umieszczenie na produkcie oznakowania CE producent deklaruje zgodność danego produktu z wszystkimi mającymi zastosowanie wymogami dostępności, biorąc tym samym na siebie pełną odpowiedzialność za tę zgodność.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniająca dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 64).

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiające wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 339/93 (Dz.U. L 218 z 13.8.2008, s. 30).

- (84) Zgodnie z decyzją nr 768/2008/WE państwa członkowskie są odpowiedzialne za zapewnienie dla produktów na swoim terytorium zdecydowanego i skutecznego nadzoru rynku i powinny przyznać organom nadzoru rynku wystarczające uprawnienia i środki.
- (85) Państwa członkowskie powinny sprawdzać zgodność usług z obowiązkami określonymi w niniejszej dyrektywie i rozpatrywać skargi oraz zapoznawać się ze sprawozdaniami opisującymi przypadki niezgodności w celu zapewnienia działań naprawczych.
- (86) W stosownych przypadkach Komisja mogłaby przyjąć w porozumieniu z interesariuszami niewiążące wytyczne, aby wspierać koordynację między organami nadzoru rynku a organami odpowiedzialnymi za sprawdzanie zgodności usług. Komisja i państwa członkowskie powinny móc ustanowić inicjatywy w celu dzielenia zasobów i wiedzy fachowej organów.
- (87) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby organy nadzoru rynku i organy odpowiedzialne za sprawdzanie zgodności usług kontrolowały spełnianie przez podmioty gospodarcze kryteriów określonych w załączniku VI, zgodnie z rozdziałami VIII i IX. Do wypełniania przewidzianych w niniejszej dyrektywie obowiązków organów nadzoru rynku lub organów odpowiedzialnych za kontrolę zgodności usług państwa członkowskie powinny móc wyznaczyć wyspecjalizowany organ. Państwa członkowskie powinny móc zdecydować, że kompetencje takiego wyspecjalizowanego organu powinny ograniczać się do zakresu stosowania niniejszej dyrektywy lub niektórych jej części, bez uszczerbku dla zobowiązań państw członkowskich wynikających z rozporządzenia (WE) nr 765/2008.

- (88) Należy ustanowić procedurę ochronną, która powinna mieć zastosowanie w przypadku braku między państwami członkowskimi zgody co do środków wprowadzanych przez jedno z nich, w ramach której to procedury zainteresowane strony będą informowane o środkach, które mają zostać wprowadzone w odniesieniu do dostępności produktów niespełniających wymogów dostępności określonych w niniejszej dyrektywie. Procedura ochronna powinna umożliwiać organom nadzoru rynku podejmowanie w odniesieniu do takich produktów – we współpracy z odpowiednimi podmiotami gospodarczymi – działań na wcześniejszym etapie.
- (89) W przypadku gdy państwa członkowskie i Komisja osiągną porozumienie co do zasadności określonego środka wprowadzonego przez dane państwo członkowskie, dalsze zaangażowanie Komisji nie powinno być wymagane z wyjątkiem przypadków, w których niezgodność można przypisać niedociągnięciom w normach zharmonizowanych lub specyfikacjach technicznych.

(90) Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE¹ i 2014/25/UE² w sprawie zamówień publicznych, określające procedury udzielania zamówień publicznych i konkursów odnośnie do niektórych dostaw (produktów), usług i robót budowlanych, stanowią, że w przypadku wszystkich zamówień, które przeznaczone są do użytku osób fizycznych – zarówno ogółu społeczeństwa, jak i pracowników instytucji zamawiającej lub podmiotu zamawiającego – przedmiotowe specyfikacje techniczne sporządza się, z wyjątkiem przypadków należycie uzasadnionych, w taki sposób, aby uwzględnić kryteria dostępności dla osób niepełnosprawnych lub projektowanie dla wszystkich użytkowników. Co więcej, dyrektywy te wymagają, by w przypadku gdy obowiązkowe wymogi w zakresie dostępności są przyjmowane w formie aktu prawnego Unii, specyfikacje techniczne określano – jeżeli chodzi o kryteria dostępności dla osób z niepełnosprawnościami lub projektowanie dla wszystkich – przez odesłanie do tego aktu. Niniejsza dyrektywa powinna ustanowić obowiązkowe wymogi dostępności produktów i usług, które są nią objęte. Wymogi dostępności określone w niniejszej dyrektywie nie są wiążące w odniesieniu do produktów i usług nieobjętych jej zakresem stosowania. Niemniej jednak stosowanie tych wymogów dostępności w celu wywiązania się z odpowiednich obowiązków określonych w aktach Unii innych niż niniejsza dyrektywa ułatwiłoby tworzenie warunków dostępności i przyczyniłoby się do pewności prawa oraz do zbliżenia wymogów dostępności w obrębie Unii. Organom nie należy uniemożliwiać ustanawiania wymogów dostępności wykraczających poza wymogi dostępności określone w załączniku I do niniejszej dyrektywy.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65).

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 243).

- (91) Niniejsza dyrektywa nie powinna zmieniać obowiązkowego lub dobrowolnego charakteru przepisów dotyczących dostępności przewidzianych innymi aktami Unii.
- (92) Niniejsza dyrektywa powinna mieć zastosowanie wyłącznie do procedur zamówień, w przypadku których zaproszenie zostało wysłane lub – gdy nie przewiduje się zaproszeń – w przypadku których instytucja zamawiająca lub podmiot zamawiający rozpoczęli procedurę udzielania zamówienia po dacie rozpoczęcia stosowania niniejszej dyrektywy.
- (93) Aby zapewnić odpowiednie stosowanie niniejszej dyrektywy, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania zgodnie z art. 290 TFUE aktów w celu: sprecyzowania wymogów dostępności, które ze względu na swój charakter nie mogą przynieść zamierzonego skutku, o ile nie zostaną sprecyzowane w wiążących aktach prawnych Unii; zmiany okresu, w którym podmiot gospodarczy musi mieć możliwość zidentyfikowania innego podmiotu gospodarczego, który dostarczył mu produkt lub któremu on dostarczył produkt; oraz dalszego sprecyzowania odpowiednich kryteriów, które powinny być brane pod uwagę przez podmiot gospodarczy do oceny, czy spełnienie wymogów dostępności stanowiłoby nieproporcjonalne obciążenie. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa¹. W szczególności, aby zapewnić udział na równych zasadach Parlamentu Europejskiego i Rady w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.

¹ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

- (94) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszej dyrektywy należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do ustanowienia specyfikacji technicznych. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011¹.
- (95) Państwa członkowskie powinny zapewnić istnienie właściwych i skutecznych środków służących zapewnieniu zgodności z niniejszą dyrektywą i w związku z tym powinny ustanowić odpowiednie mechanizmy kontroli, takie jak kontrola a posteriori przez organy nadzoru rynku, w celu sprawdzenia, czy zwolnienie ze stosowania wymogów dostępności jest uzasadnione. Podczas rozpatrywania skarg dotyczących dostępności państwa członkowskie powinny przestrzegać ogólnej zasady dobrej administracji, a w szczególności obowiązku zapewnienia przez urzędników, by decyzja w każdej sprawie zapadała w rozsądnym terminie.
- (96) W celu ułatwienia jednolitego wykonania niniejszej dyrektywy Komisja powinna ustanowić grupę roboczą składającą się z odpowiednich organów i interesariuszy, tak by usprawnić wymianę informacji i najlepszych praktyk oraz zapewnić doradztwo. Należy rozwijać współpracę między organami i odpowiednimi interesariuszami, w tym z osobami z niepełnosprawnościami i organizacjami reprezentującymi takie osoby, między innymi w celu zwiększenia spójności w stosowaniu niniejszej dyrektywy w odniesieniu do wymogów dostępności oraz monitorowania wdrażania jej przepisów dotyczących zasadniczych zmian i nieproporcjonalnego obciążenia.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

- (97) Biorąc pod uwagę obowiązujące ramy prawne dotyczące środków odwoławczych w obszarach objętych zakresem stosowania dyrektyw 2014/24/UE i 2014/25/UE, przepisy niniejszej dyrektywy dotyczące egzekwowania przepisów i dotyczące sankcji nie powinny mieć zastosowania do procedur udzielania zamówień podlegających obowiązkom przewidzianym w niniejszej dyrektywie. Wyłączenie takie pozostaje bez uszczerbku dla wynikających z Traktatów obowiązków podejmowania przez państwa członkowskie wszelkich środków niezbędnych do zagwarantowania stosowania i skuteczności prawa Unii.
- (98) Sankcje powinny być odpowiednie do charakteru naruszeń, jak i do okoliczności, tak by nie stały się alternatywą dla spełnienia przez podmioty gospodarcze obowiązku zapewnienia dostępności ich produktów lub usług.
- (99) Państwa członkowskie powinny zapewnić, by zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa Unii istniała możliwość skorzystania z alternatywnych mechanizmów rozstrzygnięcia sporów w celu rozstrzygnięcia każdego domniemanego przypadku niezgodności z niniejszą dyrektywą, zanim wszczęte zostanie postępowanie przed sądem lub właściwym organem administracyjnym.
- (100) Zgodnie ze wspólną deklaracją polityczną państw członkowskich i Komisji z dnia 28 września 2011 r. dotyczącą dokumentów wyjaśniających¹ państwa członkowskie zobowiązały się do zapewnienia, w uzasadnionych przypadkach, by powiadomieniu o środkach transpozycji towarzyszył co najmniej jeden dokument wyjaśniający związki między elementami dyrektywy a odpowiadającymi im częściami krajowych instrumentów transpozycyjnych. W odniesieniu do niniejszej dyrektywy prawodawca uznaje, że przekazanie takich dokumentów jest uzasadnione.

¹ Dz.U. C 369 z 17.12.2011, s. 14.

- (101) W celu zapewnienia usługodawcom wystarczającego czasu na dostosowanie się do wymogów określonych w niniejszej dyrektywie niezbędne jest wprowadzenie okresu przejściowego wynoszącego pięć lat od daty rozpoczęcia stosowania niniejszej dyrektywy, w którym to okresie produkty wykorzystywane do świadczenia usług wprowadzone do obrotu przed tą datą nie będą musiały spełniać wymogów dostępności określonych w niniejszej dyrektywie, chyba że zostaną one zastąpione przez usługodawców w okresie przejściowym. Biorąc pod uwagę koszt i długi cykl życia terminali samoobsługowych, należy przewidzieć możliwość, by – o ile są one wykorzystywane do świadczenia usług – można je było wykorzystywać do końca okresu ich użyteczności, o ile nie zostaną one w tym okresie zastąpione, ale nie dłużej niż przez 20 lat.
- (102) Wymogi dostępności określone w niniejszej dyrektywie powinny mieć zastosowanie do produktów wprowadzanych do obrotu i usług świadczonych po dacie rozpoczęcia stosowania krajowych środków transponujących niniejszą dyrektywę, w tym także do produktów używanych i z drugiej ręki importowanych z państwa trzeciego i wprowadzanych do obrotu po tej dacie.
- (103) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”). W szczególności niniejsza dyrektywa ma na celu zapewnienie pełnego przestrzegania prawa osób z niepełnosprawnościami do korzystania ze środków mających zapewnić im niezależność, integrację społeczną i zawodową oraz udział w życiu społeczności; ma ona również na celu zachęcenie do stosowania art. 21, 25 i 26 Karty.

(104) Z racji tego, że cel niniejszej dyrektywy, jakim jest wyeliminowanie barier dla swobodnego przepływu niektórych dostępnych produktów i usług w celu przyczynienia się do właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego, nie może zostać osiągnięty w wystarczający sposób przez państwa członkowskie, ponieważ wymaga harmonizacji różnych przepisów istniejących obecnie w ich systemach prawnych, ale przez określenie wspólnych wymogów dostępności i zasad funkcjonowania rynku wewnętrznego cel ten można lepiej osiągnąć na poziomie unijnym, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Rozdział I

Postanowienia ogólne

Artykuł 1

Przedmiot

Celem niniejszej dyrektywy jest przyczynienie się do właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego w drodze zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich w odniesieniu do wymogów dostępności niektórych produktów i usług, w szczególności poprzez wyeliminowanie i zapobieganie powstawaniu barier, które utrudniają swobodny przepływ produktów i usług objętych zakresem stosowania niniejszej dyrektywy i wynikają z rozbieżnych wymogów dostępności w poszczególnych państwach członkowskich.

Artykuł 2

Zakres stosowania

1. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do następujących produktów wprowadzanych do obrotu po dniu ... [sześć lat po wejściu w życie niniejszej dyrektywy]:
 - a) systemy sprzętu komputerowego ogólnego przeznaczenia i systemy operacyjne do nich;
 - b) następujące terminale samoobsługowe:
 - (i) terminale płatnicze;

- (ii) następujące terminale samoobsługowe przeznaczone do świadczenia usług objętych zakresem stosowania niniejszej dyrektywy:
 - bankomaty;
 - automaty biletowe;
 - urządzenia do odprawy samoobsługowej;
 - interaktywne terminale samoobsługowe udzielające informacji, z wyjątkiem terminali instalowanych jako zintegrowane części pojazdów, statków powietrznych, statków wodnych lub taboru kolejowego;
- c) konsumenckie urządzenia końcowe z interaktywnymi zdolnościami obliczeniowymi wykorzystywane na potrzeby usług łączności elektronicznej;
- d) konsumenckie urządzenia końcowe mające interaktywne zdolności obliczeniowe, służące do korzystania z audiowizualnych usług medialnych; oraz
- e) czytniki książek elektronicznych.

2. Bez uszczerbku dla art. 32 niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do następujących usług świadczonych na rzecz konsumentów po dniu ... [sześć lat po wejściu w życie niniejszej dyrektywy]:

- a) usługi łączności elektronicznej, z wyjątkiem usług transmisji wykorzystywanych do świadczenia usług łączności maszyna–maszyna;

- b) usługi umożliwiające dostęp do audiowizualnych usług medialnych;
- c) następujące elementy usług lotniczego, autobusowego, kolejowego i wodnego transportu pasażerskiego, z wyjątkiem przewozów miejskich i podmiejskich i przewozów regionalnych, do których zastosowanie mają wyłącznie elementy ujęte w ppkt (v):
 - (i) strony internetowe;
 - (ii) usługi oparte na urządzeniach mobilnych, w tym aplikacje mobilne;
 - (iii) bilety elektroniczne i usługi elektronicznych systemów sprzedaży biletów;
 - (iv) dostarczanie informacji o usługach transportu, w tym informacji o podróży w czasie rzeczywistym; w odniesieniu do ekranów informacyjnych ograniczone jest ono do interaktywnych ekranów znajdujących się na terytorium Unii; oraz
 - (v) interaktywne terminale samoobsługowe znajdujące się na terytorium Unii, z wyjątkiem tych instalowanych jako zintegrowane części pojazdów, statków powietrznych, statków wodnych i taboru, wykorzystywane do świadczenia wszelkich części takich usług transportu pasażerskiego;
- d) usługi bankowości detalicznej;
- e) książki elektroniczne i ich specjalistyczne oprogramowanie; oraz
- f) usługi handlu elektronicznego.

3. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do odbioru zgłoszeń alarmowych, które są kierowane pod jednolity europejski numer alarmowy 112.
4. Niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do następujących treści w odniesieniu do stron internetowych i aplikacji mobilnych:
 - a) zarejestrowane z wyprzedzeniem media zmienne w czasie opublikowane przed dniem ... [sześć lat po wejściu w życie niniejszej dyrektywy];
 - b) formaty plików dokumentów biurowych opublikowane przed dniem ... [sześć lat po wejściu w życie niniejszej dyrektywy];
 - c) mapy internetowe i internetowe usługi mapowania, jeżeli w przypadku map przeznaczonych do zastosowań nawigacyjnych podstawowe informacje są dostarczane w sposób dostępny w formie cyfrowej;
 - d) pochodzące od stron trzecich treści, które nie są finansowane ani tworzone przez dany podmiot gospodarczy ani nie znajdują się pod jego kontrolą;
 - e) treści stron internetowych i aplikacji mobilnych uznawanych za zarchiwizowane, co oznacza, że zawierają one wyłącznie treści, które nie były aktualizowane ani edytowane po dniu ... [sześć lat po wejściu w życie niniejszej dyrektywy].
5. Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla dyrektywy (UE) 2017/1564 i rozporządzenia (UE) 2017/1563.

Artykuł 3

Definicje

Na użytek niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- 1) „osoby z niepełnosprawnościami” oznaczają osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym na równi z innymi;
- 2) „produkt” oznacza substancję, preparat lub wyrób wytworzony w procesie produkcji, niebędący produktem żywnościowym, paszą, żywą rośliną ani zwierzęciem, produktem pochodzenia ludzkiego ani produktem uzyskanym z roślin lub zwierząt związanym bezpośrednio z ich przyszłą reprodukcją;
- 3) „usługa” oznacza usługę w rozumieniu art. 4 pkt 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/123/WE¹;
- 4) „usługodawca” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która świadczy usługę na rynku unijnym lub oferuje świadczenie takiej usługi konsumentom w Unii;
- 5) „audiowizualne usługi medialne” oznaczają usługi zdefiniowane w art. 1 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2010/13/UE;

¹ Dyrektywa 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotycząca usług na rynku wewnętrznym (Dz.U. L 376 z 27.12.2006, s. 36).

- 6) „usługi umożliwiające dostęp do audiowizualnych usług medialnych” oznaczają usługi przekazywane przez sieć łączności elektronicznej, wykorzystywane do identyfikacji audiowizualnych usług medialnych, do wyboru takich usług i odbierania informacji o nich oraz do wyświetlania ich oraz jakiegokolwiek inne przewidziane cechy – takie jak napisy dla osób niesłyszących i niedosłyszących, audiodeskrypcja, napisy czytane i tłumaczenie na język migowy – wynikające z wdrożenia środków mających zapewnić, by takie usługi stały się dostępne, o czym mowa w art. 7 dyrektywy 2010/13/UE; niniejsza definicja obejmuje też elektroniczne przewodniki po programach;
- 7) „konsumenckie urządzenie końcowe mające interaktywne zdolności obliczeniowe, służące do korzystania z audiowizualnych usług medialnych” oznacza urządzenie, którego głównym przeznaczeniem jest zapewnianie dostępu do audiowizualnych usług medialnych;
- 8) „usługa łączności elektronicznej” oznacza usługę łączności elektronicznej zdefiniowaną w art. 2 pkt 4 dyrektywy (UE) 2018/1972;
- 9) „usługa pełnej konwersacji wideo i tekstowej” oznacza usługę pełnej konwersacji wideo i tekstowej zdefiniowaną w art. 2 pkt 35 dyrektywy (UE) 2018/1972;
- 10) „publiczny punkt przyjmowania zgłoszeń” lub „PSAP” oznacza publiczny punkt przyjmowania zgłoszeń o wypadkach lub PSAP zdefiniowany w art. 2 pkt 36 dyrektywy (UE) 2018/1972;
- 11) „najwłaściwszy publiczny punkt przyjmowania zgłoszeń” oznacza najwłaściwszy publiczny punkt przyjmowania zgłoszeń o wypadkach zdefiniowany w art. 2 pkt 37 dyrektywy (UE) 2018/1972;

- 12) „zgłoszenie alarmowe” oznacza zgłoszenie alarmowe zdefiniowane w art. 2 pkt 38 dyrektywy (UE) 2018/1972;
- 13) „służba ratunkowa” oznacza służbę ratunkową zdefiniowaną w art. 2 pkt 39 dyrektywy (UE) 2018/1972;
- 14) „komunikacja tekstowa w czasie rzeczywistym” oznacza rodzaj konwersacji tekstowej w sytuacjach punkt–punkt lub w konferencjach wielopunktowych, gdy wprowadzany tekst jest przesyłany w taki sposób, że komunikacja jest postrzegana przez użytkowników jako ciągła w trybie znak po znaku;
- 15) „udostępnianie na rynku” oznacza dostarczenie produktu do celów dystrybucji, konsumpcji lub używania na rynku Unii w ramach działalności o charakterze komercyjnym, odpłatnie lub nieodpłatnie;
- 16) „wprowadzenie do obrotu” oznacza pierwsze udostępnienie produktu na rynku Unii;
- 17) „producent” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która wytwarza produkt lub która zleca zaprojektowanie lub wytworzenie produktu i prowadzi obrót tym produktem pod własną nazwą lub znakiem towarowym;
- 18) „upoważniony przedstawiciel” oznacza osobę fizyczną lub prawną mającą siedzibę w Unii, posiadającą pisemne pełnomocnictwo od producenta do działania w jego imieniu w odniesieniu do określonych zadań;

- 19) „importer” oznacza osobę fizyczną lub prawną mającą siedzibę w Unii, która wprowadza do obrotu w Unii produkt pochodzący z państwa trzeciego;
- 20) „dystrybutor” oznacza osobę fizyczną lub prawną w łańcuchu dostaw, niebędącą producentem ani importerem, która udostępnia produkt na rynku;
- 21) „podmiot gospodarczy” oznacza producenta, upoważnionego przedstawiciela, importera, dystrybutora lub usługodawcę;
- 22) „konsument” oznacza osobę fizyczną, która kupuje dany produkt lub korzysta z danych usług w celach niezwiązanych z jej działalnością handlową, gospodarczą, rzemieślniczą lub z wykonywaniem wolnego zawodu;
- 23) „mikroprzedsiębiorstwo” oznacza przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 10 osób z rocznym obrotem nieprzekraczającym 2 mln EUR lub bilansem rocznym nieprzekraczającym 2 mln EUR;
- 24) „małe i średnie przedsiębiorstwa” lub „MŚP” oznaczają przedsiębiorstwa, które zatrudniają mniej niż 250 pracowników i których roczny obrót nie przekracza 50 mln EUR lub których bilans roczny nie przekracza 43 mln EUR, z wyłączeniem mikroprzedsiębiorstw;
- 25) „norma zharmonizowana” oznacza normę zharmonizowaną zdefiniowaną w art. 2 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 1025/2012;

- 26) „specyfikacja techniczna” oznacza specyfikację techniczną zdefiniowaną w art. 2 pkt 4 rozporządzenia (UE) nr 1025/2012, która zawiera środki umożliwiające spełnienie wymogów dostępności dla danego produktu lub usługi;
- 27) „wycofanie z obrotu” oznacza dowolny środek, którego celem jest zapobieżenie udostępnianiu na rynku produktu znajdującego się w łańcuchu dostaw;
- 28) „usługi bankowości detalicznej” oznaczają świadczenie na rzecz konsumentów następujących usług bankowych i finansowych:
- a) umów o kredyt objętych dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE¹ lub dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE²;
 - b) usług zdefiniowanych w sekcji A pkt 1, 2, 4 i 5 oraz w sekcji B pkt 1, 2, 4 i 5 załącznika I do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE³;

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz.U. L 133 z 22.5.2008, s. 66).

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi i zmieniająca dyrektywy 2008/48/WE i 2013/36/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 (Dz.U. L 60 z 28.2.2014, s. 34).

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE (Dz.U. L 173 z 12.6.2014, s. 349).

- c) usług płatniczych zdefiniowanych w art. 4 pkt 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366¹;
 - d) usług powiązanych z rachunkiem płatniczym zdefiniowanych w art. 2 pkt 6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/92/UE²; oraz
 - e) usług w zakresie pieniądza elektronicznego zdefiniowanego w art. 2 pkt 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/110/WE³;
- 29) „terminal płatniczy” oznacza urządzenie, którego głównym przeznaczeniem jest umożliwianie dokonywania płatności z użyciem instrumentów płatniczych zdefiniowanych w art. 4 pkt 14 dyrektywy (UE) 2015/2366 w fizycznym punkcie sprzedaży, ale nie w środowisku wirtualnym;
- 30) „usługi handlu elektronicznego” oznaczają usługi świadczone na odległość poprzez strony internetowe i usługi oparte na urządzeniach mobilnych, drogą elektroniczną i na indywidualne żądanie konsumenta w celu zawarcia umowy konsumenckiej;

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniająca dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylająca dyrektywę 2007/64/WE (Dz.U. L 337 z 23.12.2015, s. 35).

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/92/UE z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie porównywalności opłat związanych z rachunkami płatniczymi, przenoszenia rachunku płatniczego oraz dostępu do podstawowego rachunku płatniczego (Dz.U. L 257 z 28.8.2014, s. 214).

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/110/WE z dnia 16 września 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością, zmieniająca dyrektywy 2005/60/WE i 2006/48/WE oraz uchylająca dyrektywę 2000/46/WE (Dz.U. L 267 z 10.10.2009, s. 7).

- 31) „usługi lotniczego transportu pasażerskiego” oznaczają handlowe przewozy pasażerskie zdefiniowane w art. 2 lit. 1) rozporządzenia (WE) nr 1107/2006, rozpoczynające się, kończące się lub z przesiadką w porcie lotniczym znajdującym się na terytorium państwa członkowskiego, w tym loty rozpoczynające się w porcie lotniczym znajdującym się w państwie trzecim i kończące się w porcie lotniczym znajdującym się na terytorium państwa członkowskiego, w przypadku gdy usługi takie są świadczone przez unijnych przewoźników lotniczych;
- 32) „usługi autobusowego transportu pasażerskiego” oznaczają usługi objęte art. 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia (UE) nr 181/2011;
- 33) „usługi kolejowego transportu pasażerskiego” oznaczają wszystkie kolejowe usługi pasażerskie, o których mowa w art. 2 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1371/2007, z wyłączeniem usług, o których mowa w jego art. 2 ust. 2;
- 34) „usługi wodnego transportu pasażerskiego” oznaczają usługi przewozu pasażerskiego objęte art. 2 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1177/2010 z wyjątkiem usług, o których mowa w art. 2 ust. 2 tego rozporządzenia;
- 35) „przewozy miejskie i podmiejskie” oznaczają przewozy miejskie i podmiejskie zdefiniowane w art. 3 pkt 6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego 2012/34/UE¹; jednak na potrzeby niniejszej dyrektywy pojęcie to obejmuje wyłącznie następujące środki transportu: kolej, autobusy i autokary, metro, tramwaje i trolejbusy;

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/34/UE z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie utworzenia jednolitego europejskiego obszaru kolejowego (Dz.U. L 343 z 14.12.2012, s. 32).

- 36) „przewozy regionalne” oznaczają przewozy regionalne zdefiniowane w art. 3 pkt 7 dyrektywy 2012/34/UE; jednak na potrzeby niniejszej dyrektywy pojęcie to obejmuje wyłącznie następujące środki transportu: kolej, autobusy i autokary, metro, tramwaje i trolejbusy;
- 37) „technologia wspomagająca” oznacza dowolny element, część wyposażenia lub system usług lub produktów, w tym oprogramowanie, wykorzystywane w celu zwiększenia, utrzymania, zastąpienia lub poprawy możliwości funkcjonalnych osób z niepełnosprawnościami lub w celu łagodzenia i kompensowania upośledzeń, ograniczeń aktywności lub ograniczeń możliwości uczestnictwa;
- 38) „system operacyjny” oznacza oprogramowanie, które, między innymi, obsługuje interfejs sprzętu peryferyjnego, planuje zadania, przydziela pamięć i stanowi domyślny interfejs dla użytkownika, gdy żaden program aplikacyjny, w tym graficzny interfejs użytkownika, nie jest aktywny, niezależnie od tego, czy takie oprogramowanie jest integralną częścią sprzętu komputerowego ogólnego przeznaczenia, czy jest samodzielnym oprogramowaniem przeznaczonym do stosowania w sprzęcie komputerowym ogólnego przeznaczenia, z wyłączeniem modułu ładującego system operacyjny, podstawowego systemu wejścia-wyjścia oraz innego oprogramowania układowego niezbędnego przy uruchamianiu lub instalowaniu systemu operacyjnego;
- 39) „system sprzętu komputerowego ogólnego przeznaczenia” oznacza stanowiące kompletny komputer połączenie sprzętu komputerowego, które cechuje wielofunkcyjny charakter oraz zdolność do wykonywania, z odpowiednim oprogramowaniem, najczęstszych zadań informatycznych, z których korzystają konsumenci, oraz które jest przeznaczone do obsługi przez konsumentów; obejmuje to komputery osobiste, w szczególności komputery stacjonarne, laptopy, smartfony i tablety;

- 40) „interaktywne zdolności obliczeniowe” oznaczają funkcję obsługi interakcji między człowiekiem a urządzeniem umożliwiającą przetwarzanie i transmisję danych, głosu lub wideo, lub ich kombinacji;
- 41) „książka elektroniczna i jej oprogramowanie” oznacza usługę polegającą na dostarczaniu plików cyfrowych stanowiących elektroniczną wersję książki, do których to plików można uzyskać dostęp, po których można nawigować, które można czytać i wykorzystywać, oraz oprogramowanie obejmujące usługi oparte na urządzeniach mobilnych, w tym aplikacje mobilne, przeznaczone do uzyskiwania dostępu do tych plików cyfrowych, nawigowania po nich, czytania i korzystania z nich, z wyłączeniem oprogramowania objętego definicją zawartą w pkt 42;
- 42) „czytnik książek elektronicznych” oznacza specjalne urządzenie, obejmujące zarówno sprzęt, jak i oprogramowanie, wykorzystywane do uzyskiwania dostępu do plików książek elektronicznych, nawigowania po nich, czytania ich i korzystania z nich;
- 43) „bilety elektroniczne” oznaczają system, w którym uprawnienie do podróżowania, w postaci biletu uprawniającego do pojedynczego lub wielokrotnego podróżowania, abonamentu na podróżowanie lub kredytu na podróżowanie jest przechowywane elektronicznie na fizycznej karcie transportowej lub na innym urządzeniu, zamiast w postaci wydrukowanych biletów papierowych;
- 44) „usługi elektronicznych systemów sprzedaży biletów” oznaczają system, w którym bilety w transporcie pasażerskim są kupowane, w tym przez internet, za pomocą urządzenia mającego interaktywne zdolności obliczeniowe, i dostarczane do nabywcy w formie elektronicznej, tak aby umożliwić mu wydrukowanie w formie papierowej lub okazane – w czasie podróży – przy użyciu urządzeń mobilnych z interaktywnymi zdolnościami obliczeniowymi;

Rozdział II

Wymogi dostępności a swoboda przemieszczania się

Artykuł 4

Wymogi dostępności

1. Państwa członkowskie zapewniają, zgodnie z ust. 2, 3 i 5 niniejszego artykułu i z zastrzeżeniem art. 14, aby podmioty gospodarcze wprowadzały do obrotu wyłącznie produkty i świadczyły wyłącznie usługi, które spełniają wymogi dostępności określone w załączniku I.
2. Wszystkie produkty muszą spełniać wymogi dostępności określone w sekcji I załącznika I.

Wszystkie produkty, z wyjątkiem terminali samoobsługowych, muszą spełniać wymogi dostępności określone w sekcji II załącznika I.
3. Bez uszczerbku dla ust. 5 niniejszego artykułu, wszystkie usługi, z wyjątkiem przewozów miejskich i podmiejskich oraz przewozów regionalnych, muszą spełniać wymogi dostępności określone w sekcji III załącznika I.

Bez uszczerbku dla ust. 5 niniejszego artykułu, wszystkie usługi muszą spełniać wymogi dostępności określone w sekcji IV załącznika I.

4. Uwzględniając warunki krajowe, państwa członkowskie mogą zdecydować, że środowisko zbudowane wykorzystywane przez klientów korzystających z usług objętych niniejszą dyrektywą musi spełniać wymogi dostępności określone w załączniku III, tak by zmaksymalizować korzystanie z nich przez osoby z niepełnosprawnościami.
5. Mikroprzedsiębiorstwa świadczące usługi są zwolnione z obowiązku spełnienia wymogów dostępności, o których mowa w ust. 3 niniejszego artykułu, i wszelkich obowiązków odnoszących się do zgodności z tymi wymogami.
6. Państwa członkowskie zapewniają mikroprzedsiębiorstwom wytyczne i narzędzia, aby ułatwić stosowanie krajowych środków transponujących niniejszą dyrektywę. Państwa członkowskie opracowują te narzędzia w porozumieniu z odpowiednimi interesariuszami.
7. Państwa członkowskie mogą poinformować podmioty gospodarcze o zawartych w załączniku II orientacyjnych przykładach możliwych rozwiązaniach przyczyniających się do spełnienia wymogów dostępności określonych w załączniku I.
8. Państwa członkowskie zapewniają, by odbieranie zgłoszeń alarmowych kierowanych pod jednolity europejski numer alarmowy 112 przez najwłaściwszy publiczny punkt przyjmowania zgłoszeń spełniał szczegółowe wymogi dostępności określone w sekcji V załącznika I w sposób najlepiej odpowiadający krajowej organizacji systemów alarmowych.

9. Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 26 aktów delegowanych w celu uzupełnienia załącznika I, poprzez sprecyzowanie wymogów dostępności, które ze względu na swój charakter nie mogą przynieść zamierzonego skutku, o ile nie zostaną sprecyzowane w wiążących aktach prawnych Unii, np. wymogów związanych z interoperacyjnością.

Artykuł 5

Obowiązujące prawo Unii w dziedzinie transportu pasażerskiego

Usługi spełniające wymogi dotyczące zapewnienia dostępnych informacji oraz informowania o dostępności określone w rozporządzeniach (WE) nr 261/2004, (WE) nr 1107/2006, (WE) nr 1371/2007, (UE) nr 1177/2010 oraz (UE) nr 181/2011 oraz w odpowiednich aktach przyjętych na podstawie dyrektywy 2008/57/WE uznaje się za spełniające odnośne wymogi określone w niniejszej dyrektywie. W przypadku gdy niniejsza dyrektywa przewiduje wymogi dodatkowe względem tych przewidzianych we wspomnianych rozporządzeniach oraz aktach, te dodatkowe wymogi mają w pełni zastosowanie.

Artykuł 6

Swobodny przepływ

Państwa członkowskie nie utrudniają na swoim terytorium – z powodów związanych z wymogami dostępności – udostępniania na rynku produktów ani świadczenia na swoim terytorium usług, które spełniają wymogi niniejszej dyrektywy.

Rozdział III

Obowiązki podmiotów gospodarczych mających do czynienia z produktami

Artykuł 7

Obowiązki producentów

1. Wprowadzając swoje produkty do obrotu, producenci zapewniają, aby zostały one zaprojektowane i wyprodukowane zgodnie z odpowiednimi wymogami dostępności określonymi w niniejszej dyrektywie.
2. Producenci sporządzają dokumentację techniczną zgodnie z załącznikiem IV oraz przeprowadzają procedurę oceny zgodności, o której mowa w tym załączniku, lub zlecają jej przeprowadzenie.

W przypadku wykazania – w wyniku przeprowadzenia tej procedury – zgodności takiego produktu z mającymi zastosowanie wymogami dostępności producenci sporządzają deklarację zgodności UE i umieszczają oznakowanie CE.

3. Producenci przechowują dokumentację techniczną oraz deklarację zgodności UE przez pięć lat po wprowadzeniu produktu do obrotu.

4. Producenci zapewniają, by istniały procedury pozwalające na utrzymanie zgodności produkcji seryjnej z niniejszą dyrektywą. Odpowiednio uwzględniane muszą być zmiany w projekcie lub właściwościach produktu oraz zmiany w normach zharmonizowanych lub w specyfikacjach technicznych, na podstawie których zadeklarowano zgodność produktu.
5. Producenci zapewniają, aby ich produkty były opatrzone nazwą typu, numerem partii lub serii lub inną informacją umożliwiającą ich identyfikację, lub w przypadku gdy wielkość lub charakter produktu to uniemożliwiają, aby wymagane informacje były umieszczone na opakowaniu lub w dokumencie dołączonym do produktu.
6. Producenci opatrują produkt swoim nazwiskiem lub swoją nazwą, zarejestrowaną nazwą towarową lub zarejestrowanym znakiem towarowym i umieszczają swój adres kontaktowy na produkcie, a jeżeli nie jest to możliwe – na opakowaniu lub w dokumencie dołączonym do produktu. Adres musi wskazywać pojedynczy punkt, w którym można skontaktować się z producentem. Dane kontaktowe są podawane w języku łatwo zrozumiałym dla użytkowników końcowych i organów nadzoru rynku.
7. Producenci zapewniają dołączenie do produktu instrukcji obsługi oraz dostarczenie informacji na temat bezpieczeństwa w języku łatwo zrozumiałym dla konsumentów i innych użytkowników końcowych, wskazanym przez zainteresowane państwo członkowskie. Takie instrukcje i informacje, jak również wszelkie etykiety, muszą być jasne, zrozumiałe i czytelne.

8. Producenci, którzy uznają lub mają powody, by uważać, że wprowadzony przez nich do obrotu wyrób jest niezgodny z niniejszą dyrektywą, niezwłocznie podejmują środki naprawcze niezbędne do zapewnienia zgodności wyrobu lub – w stosownych przypadkach – wycofania go z obrotu. Ponadto, w przypadku gdy dany produkt nie spełnia wymogów dostępności określonych w niniejszej dyrektywie, producenci niezwłocznie informują o tym właściwe organy krajowe państw członkowskich, w których produkt został udostępniony, podając szczegółowe informacje, zwłaszcza na temat niezgodności oraz wszelkich przyjętych środków naprawczych. W takich przypadkach producenci prowadzą ewidencję produktów niezgodnych z mającymi zastosowanie wymogami dostępności i związanych z tym skarg.
9. Na uzasadnione żądanie właściwego organu krajowego producenci przekazują mu wszelkie informacje i dokumentację, które są konieczne do wykazania zgodności danego produktu, w języku łatwo zrozumiałym dla tego organu. Na żądanie tego organu współpracują z nim w działaniach podejmowanych w celu wyeliminowania niezgodności wprowadzonych przez nich do obrotu produktów z mającymi zastosowanie wymogami dostępności, w szczególności poprzez doprowadzenie do zgodności produktów z mającymi zastosowanie wymogami dostępności.

Artykuł 8
Upoważnieni przedstawiciele

1. Na podstawie pisemnego pełnomocnictwa producent może wyznaczyć upoważnionego przedstawiciela.

Zakres pełnomocnictwa udzielonego upoważnionemu przedstawicielowi nie może obejmować realizacji obowiązków określonych w art. 7 ust. 1 ani sporządzania dokumentacji technicznej.

2. Upoważniony przedstawiciel wykonuje zadania określone w pełnomocnictwie udzielonym przez producenta. Pełnomocnictwo musi pozwalać upoważnionemu przedstawicielowi co najmniej na:
 - a) przechowywanie deklaracji zgodności UE oraz dokumentacji technicznej do dyspozycji organów nadzoru rynku przez pięć lat;
 - b) przekazywanie właściwemu krajowemu organowi, na jego uzasadnione żądanie, wszelkich informacji i dokumentacji koniecznej do wykazania zgodności produktu;
 - c) współpracę z właściwym krajowym organem, na jego żądanie, w działaniach podejmowanych w celu wyeliminowania niezgodności objętych pełnomocnictwem produktów z mającymi zastosowanie wymogami dostępności.

Artykuł 9
Obowiązki importerów

1. Importerzy wprowadzają do obrotu wyłącznie produkty zgodne z wymogami.
2. Przed wprowadzeniem produktu do obrotu importerzy zapewniają, aby producent przeprowadził procedurę oceny zgodności określoną w załączniku IV. Importerzy zapewniają sporządzenie przez producenta dokumentacji technicznej, zgodnie z zawartymi w tym załączniku wymogami, opatrzenie produktu oznakowaniem CE, dołączenie wymaganych dokumentów oraz spełnienie przez producenta wymogów określonych w art. 7 ust. 5 i 6.
3. W przypadku gdy importer uznaje lub ma powody, by uważać, że produkt nie spełnia mających zastosowanie wymogów dostępności określonych w niniejszej dyrektywie, nie wprowadza tego produktu do obrotu, dopóki nie zostanie zapewniona zgodność. Ponadto w przypadku gdy produkt nie spełnia mających zastosowanie wymogów dostępności, importer informuje o tym producenta oraz organy nadzoru rynku.
4. Importerzy są obowiązani opatrzyć produkt swoim nazwiskiem lub swoją nazwą, zarejestrowaną nazwą towarową lub zarejestrowanym znakiem towarowym i umieścić swój adres kontaktowy na produkcie, a jeżeli nie jest to możliwe – na opakowaniu lub w dokumencie dołączonym do produktu. Dane kontaktowe podaje się w języku łatwo zrozumiałym dla użytkowników końcowych i organów nadzoru rynku.

5. Importerzy zapewniają, by do produktu została dołączona była instrukcja obsługi oraz informacje na temat bezpieczeństwa w języku łatwo zrozumiałym dla konsumentów i innych użytkowników końcowych, wskazanym przez zainteresowane państwo członkowskie.
6. Importerzy zapewniają, aby w czasie, gdy to oni ponoszą odpowiedzialność za produkt, warunki jego przechowywania ani przewożenia nie wpływały negatywnie na jego zgodność z mającymi zastosowanie wymogami dostępności.
7. Importerzy przechowują kopię deklaracji zgodności UE do dyspozycji organów nadzoru rynku przez pięć lat i zapewniają, by dokumentacja techniczna mogła być udostępniana tym organom na ich żądanie.
8. Importerzy, którzy uznają lub mają powody, by uważać, że wprowadzony przez nich do obrotu produkt jest niezgodny z niniejszą dyrektywą, niezwłocznie podejmują środki naprawcze niezbędne do zapewnienia zgodności produktu lub – w stosownych przypadkach – wycofania go z obrotu. Ponadto, w przypadku gdy dany produkt nie spełnia mających zastosowanie wymogów dostępności, importerzy niezwłocznie informują o tym właściwe organy krajowe państw członkowskich, w których produkt został udostępniony, podając informacje, w szczególności na temat niezgodności oraz wszelkich przyjętych środków naprawczych. W takich przypadkach importerzy są zobowiązani do prowadzenia ewidencji produktów niezgodnych z mającymi zastosowanie wymogami dostępności i związanych z tym skarg.

9. Na uzasadnione żądanie właściwego organu krajowego importerzy przekazują mu wszelkie informacje i dokumentację konieczne do wykazania zgodności produktu, w języku łatwo zrozumiałym dla tego organu. Na żądanie tego organu podejmują z nim współpracę w działaniach podejmowanych w celu wyeliminowania niezgodności wprowadzonych przez nich do obrotu produktów z mającymi zastosowanie wymogami dostępności.

Artykuł 10

Obowiązki dystrybutorów

1. Przy udostępnianiu produktu na rynku dystrybutorzy działają z należytą starannością w odniesieniu do wymogów niniejszej dyrektywy.
2. Przed udostępnieniem produktu na rynku dystrybutorzy sprawdzają, czy produkt jest opatrzony oznakowaniem CE i czy dołączone do niego są wymagane dokumenty oraz instrukcje i informacje na temat bezpieczeństwa w języku łatwo zrozumiałym dla konsumentów i innych użytkowników końcowych w państwie członkowskim, w którym produkt ma zostać udostępniony na rynku, a także czy producent i importer spełnili wymogi określone odpowiednio w art. 7 ust. 5 i 6 oraz art. 9 ust. 4.

3. W przypadku gdy dystrybutor uznaje lub ma powody, by uważać, że produkt nie jest zgodny z odpowiednimi wymogami dostępności określonymi w niniejszej dyrektywie, nie udostępnia tego produktu na rynku, dopóki nie zostanie zapewniona zgodność. Ponadto jeżeli produkt nie spełnia mających zastosowanie wymogów dostępności, dystrybutor informuje o tym producenta lub importera oraz organy nadzoru rynku.
4. Dystrybutorzy zapewniają, aby w czasie, gdy to oni są odpowiedzialni za produkt, warunki jego przechowywania ani przewożenia nie wpływały negatywnie na jego zgodność z mającymi zastosowanie wymogami dostępności.
5. Dystrybutorzy, którzy uznają lub mają powody, by uważać, że udostępniany przez nich na rynku produkt nie jest zgodny z niniejszą dyrektywą, zapewniają w stosownych przypadkach zastosowanie środków naprawczych koniecznych do zapewnienia zgodności tego produktu, lub – w stosownych przypadkach – wycofania go z obrotu. Ponadto, w przypadku gdy dany produkt nie spełnia mających zastosowanie wymogów dostępności, dystrybutorzy niezwłocznie informują o tym właściwe organy krajowe państw członkowskich, w których produkt został udostępniony, podając informacje, w szczególności na temat niezgodności oraz zastosowanych środków naprawczych.
6. Na uzasadnione żądanie właściwego organu krajowego dystrybutorzy przekazują mu wszelkie informacje i dokumentację konieczne do wykazania zgodności produktu. Na żądanie tego organu podejmują z nim współpracę w działaniach podejmowanych w celu wyeliminowania niezgodności udostępnionych przez nich na rynku produktów z mającymi zastosowanie wymogami dostępności.

Artykuł 11

Przypadki, w których obowiązki producentów mają zastosowanie do importerów i dystrybutorów

Na użytek niniejszej dyrektywy importera lub dystrybutora uznaje się za producenta i nakłada na niego obowiązki producenta określone w art. 7, w przypadku gdy wprowadza on dany produkt do obrotu pod swoim nazwiskiem, swoją nazwą lub znakiem towarowym lub modyfikuje produkt już wprowadzony do obrotu w taki sposób, że może to mieć wpływ na jego zgodność z wymogami niniejszej dyrektywy.

Artykuł 12

Identyfikacja podmiotów gospodarczych mających do czynienia z produktami

1. Na żądanie organów nadzoru rynku podmioty gospodarcze, o których mowa w art. 7–10, wskazują:
 - a) każdy inny podmiot gospodarczy, który dostarczył im produkt;
 - b) każdy inny podmiot gospodarczy, któremu dostarczyły produkt.
2. Podmioty gospodarcze, o których mowa w art. 7–10, muszą być w stanie podać informacje, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, przez pięć lat od momentu dostarczenia im produktu i przez pięć lat od momentu dostarczenia przez nie produktu.

3. Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 26 aktów delegowanych dotyczących zmiany niniejszej dyrektywy poprzez zmianę długości okresu, o którym mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, w odniesieniu do niektórych produktów. Ten zmieniony okres musi być dłuższy niż 5 lat i być proporcjonalny do okresu ekonomicznej użyteczności danego produktu.

Rozdział IV

Obowiązki usługodawców

Artykuł 13

Obowiązki usługodawców

1. Usługodawcy zapewniają, aby ich usługi były projektowane i świadczone zgodnie z wymogami dostępności określonymi w niniejszej dyrektywie.
2. Usługodawcy przygotowują niezbędne informacje zgodnie z załącznikiem V i wyjaśniają, w jaki sposób usługi spełniają mające zastosowanie wymogi dostępności. Informacje podawane są do wiadomości publicznej w formie pisemnej i ustnej, w tym w sposób dostępny dla osób z niepełnosprawnościami. Usługodawcy przechowują te informacje przez cały okres świadczenia danej usługi.

3. Bez uszczerbku dla art. 32 usługodawcy zapewniają, by istniały procedury służące zachowaniu zgodności świadczenia usług z mającymi zastosowanie wymogami dostępności. Usługodawcy należycie uwzględniają zmiany dotyczące okoliczności świadczenia usługi, zmiany mających zastosowanie wymogów dostępności oraz zmiany w normach zharmonizowanych lub specyfikacjach technicznych, na podstawie których deklaruje się zgodność usługi z wymogami dostępności.
4. W przypadku niezgodności usługodawcy przyjmują środki naprawcze niezbędne do doprowadzenia do zgodności danej usługi z mającymi zastosowanie wymogami dostępności. Ponadto, w przypadku gdy dana usługa nie spełnia mających zastosowanie wymogów dostępności, usługodawcy niezwłocznie informują o tym właściwe organy krajowe państw członkowskich, w których usługa ta jest świadczona, podając szczegółowe informacje, zwłaszcza na temat niezgodności oraz zastosowanych środków naprawczych.
5. Na uzasadnione żądanie właściwego organu usługodawcy udzielają mu wszelkich informacji koniecznych do wykazania zgodności danej usługi z mającymi zastosowanie wymogami dostępności. Na żądanie tego organu współpracują oni z nim w zakresie działań podejmowanych w celu zapewnienia zgodności z tymi wymogami.

Rozdział V

Zasadnicza zmiana produktów lub usług oraz nieproporcjonalne obciążenie podmiotów gospodarczych

Artykuł 14

Zasadnicza zmiana i nieproporcjonalne obciążenie

1. Wymogi dostępności, o których mowa w art. 4, mają zastosowanie wyłącznie w zakresie, w jakim zapewnienie zgodności:
 - a) nie wymaga dokonania znaczących zmian produktu lub usługi, które stanowiłyby zasadniczą zmianę podstawowych właściwości danego produktu lub danej usługi;
oraz
 - b) nie stanowi dla odnośnych podmiotów gospodarczych nieproporcjonalnego obciążenia.

2. Podmioty gospodarcze przeprowadzają ocenę w celu stwierdzenia, czy spełnienie wymogów dostępności, o których mowa w art. 4, łączyłoby się z koniecznością wprowadzenia zasadniczej zmiany lub czy stanowiłoby ono – w oparciu o kryteria określone w załączniku VI – nieproporcjonalne obciążenie, o czym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu.

3. Podmioty gospodarcze dokumentują ocenę, o której mowa w ust. 2. Podmioty gospodarcze przechowują wszystkie odpowiednie wyniki oceny przez pięć lat od, odpowiednio, ostatniego udostępnienia na rynku produktu lub od zakończenia świadczenia usługi. Na żądanie, stosowanie do przypadku, organów nadzoru rynku lub organów odpowiedzialnych za kontrolę zgodności usług podmioty gospodarcze udostępniają im kopię oceny, o której mowa w ust. 2.
4. W drodze odstępstwa od ust. 3 mikroprzedsiębiorstwa mające do czynienia z produktami są zwolnione z wymogu dokumentowania swojej oceny. Niemniej jednak na żądanie organu nadzoru rynku mikroprzedsiębiorstwa mające do czynienia z produktami, które zdecydowały się skorzystać z ust. 1, przedstawiają temu organowi fakty mające znaczenie dla dokonania oceny, o której mowa w ust. 2.
5. Usługodawcy korzystający z ust. 1 lit. b) ponownie przeprowadzają ocenę ewentualnego nieproporcjonalnego obciążenia w odniesieniu do każdej kategorii lub każdego rodzaju usług:
 - a) gdy świadczona usługa ulega zmianie; lub
 - b) na żądanie organu odpowiedzialnego za kontrolę zgodności usług; oraz
 - c) w każdym przypadku, nie rzadziej niż co 5 lat.

6. Podmioty gospodarcze nie mogą korzystać z ust. 1 lit. b), w przypadku gdy w celu poprawy dostępności otrzymują finansowanie z innych źródeł niż zasoby własne podmiotu gospodarczego, zarówno publicznych, jak i prywatnych.
7. Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 26 aktów delegowanych w celu uzupełnienia załącznika VI poprzez sprecyzowanie odpowiednich kryteriów, które podmiot gospodarczy musi uwzględnić przy ocenie, o której mowa w ust. 2 niniejszego artykułu. Precyzując te kryteria, Komisja bierze pod uwagę potencjalne korzyści nie tylko dla osób z niepełnosprawnościami, ale także dla osób z ograniczeniami funkcjonalnymi.

W razie potrzeby Komisja przyjmie pierwszy taki akt delegowany do dnia ... [rok od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy]. Akt taki zacznie obowiązywać najwcześniej w dniu ... [sześć lat po wejściu w życie niniejszej dyrektywy].

8. W przypadku gdy w odniesieniu do danego produktu lub danej usługi podmioty gospodarcze korzystają z ust. 1, informują o tym właściwe organy nadzoru rynku lub odpowiedzialne za kontrolę zgodności usług organy państwa członkowskiego, w którym dany produkt jest wprowadzany do obrotu lub w którym dana usługa jest świadczona.

Akapit pierwszy nie ma zastosowania do mikroprzedsiębiorstw.

Rozdział VI

Normy zharmonizowane oraz specyfikacje techniczne produktów i usług

Artykuł 15

Domniemanie zgodności

1. W przypadku produktów i usług spełniających normy zharmonizowane lub ich części, do których to norm odniesienia opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, domniemywa się, że dane produkty i usługi spełniają wymogi dostępności określone w niniejszej dyrektywie, w zakresie, w jakim wymogi te są objęte takimi normami lub ich częściami.
2. Komisja, zgodnie z art. 10 rozporządzenia (UE) nr 1025/2012, zwraca się do jednej lub kilku europejskich organizacji normalizacyjnych z wnioskiem o opracowanie norm zharmonizowanych dla wymogów dostępności produktów określonych w załączniku I. Pierwszy taki wniosek Komisja przedstawi zainteresowanemu komitetowi do dnia ... [dwa lata od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy].
3. Komisja może przyjąć akty wykonawcze ustanawiające specyfikacje techniczne, które spełniają wymogi dostępności określone w niniejszej dyrektywie, w przypadku gdy zostały spełnione następujące warunki:
 - a) w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* nie opublikowano odniesienia do norm zharmonizowanych zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1025/2012; oraz

b) albo:

- (i) Komisja zwróciła się do co najmniej jednej z europejskich organizacji normalizacyjnych z wnioskiem o opracowanie normy zharmonizowanej, a w procedurze normalizacyjnej wystąpiły nieuzasadnione opóźnienia lub wniosek nie został przyjęty przez żadną z europejskich organizacji normalizacyjnych;

albo

- (ii) Komisja może wykazać, że specyfikacja techniczna spełnia wymagania określone w załączniku II do rozporządzenia (UE) nr 1025/2012, z wyjątkiem wymagania, by specyfikacje techniczne zostały opracowane przez organizację o charakterze niekomercyjnym.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 27 ust. 2.

- 4. Produkty i usługi, które są zgodne ze specyfikacjami technicznymi lub ich częściami, uznaje się za spełniające wymogi dostępności określone w niniejszej dyrektywie, w zakresie, w jakim te specyfikacje techniczne lub ich części obejmują te wymogi.

Rozdział VII

Zgodność produktów i oznakowanie CE

Artykuł 16

Unijna deklaracja zgodności produktów

1. W deklaracji zgodności UE stwierdza się, że wykazano spełnienie mających zastosowanie wymogów dostępności. Jeżeli w drodze wyjątku zastosowano art. 14, deklaracja zgodności UE zawiera informację, które wymogi dostępności są objęte tym wyjątkiem.
2. Deklaracja zgodności UE musi być zgodna z szablonem określonym w załączniku III do decyzji nr 768/2008/WE. Zawiera ona elementy określone w załączniku IV do niniejszej dyrektywy oraz jest systematycznie aktualizowana. W wymogach dotyczących dokumentacji technicznej unika się nakładania nieuzasadnionych obciążeń na mikroprzedsiębiorstwa oraz MŚP. Deklaracja zgodności jest tłumaczona na język lub języki wymagane przez państwo członkowskie, w którym wprowadza się do obrotu lub udostępnia dany produkt na rynku.
3. W przypadku gdy dany produkt podlega więcej niż jednemu aktowi prawa Unii wymagającemu deklaracji zgodności UE, sporządzana jest jedna deklaracja zgodności UE odnosząca się do wszystkich takich aktów prawa Unii. Deklaracja wskazuje odpowiednie akty prawne, łącznie z ich odniesieniami publikacyjnymi.

4. Poprzez sporządzenie deklaracji zgodności UE producent bierze na siebie odpowiedzialność za zgodność produktu z wymogami określonymi w niniejszej dyrektywie.

Artykuł 17

Ogólne zasady dotyczące oznakowania CE dla produktów

Oznakowanie CE podlega ogólnym zasadom określonym w art. 30 rozporządzenia (WE) nr 765/2008.

Artykuł 18

Przepisy i warunki dotyczące umieszczania oznakowania CE

1. Oznakowanie CE umieszcza się w sposób widoczny, czytelny i trwały na produkcie lub jego tabliczce znamionowej. W przypadku gdy jest to niemożliwe lub nieuzasadnione ze względu na charakter produktu, oznakowanie CE umieszcza się na opakowaniu i w dołączonych dokumentach.
2. Oznakowanie CE umieszcza się przed wprowadzeniem produktu do obrotu.
3. Państwa członkowskie korzystają z istniejących mechanizmów w celu zapewnienia prawidłowego stosowania systemu regulującego oznakowanie CE oraz podejmują odpowiednie działania w przypadku nieprawidłowego stosowania tego oznakowania.

Rozdział VIII

Nadzór rynku produktów oraz unijna procedura ochronna

Artykuł 19

Nadzór rynku produktów

1. Do produktów zastosowanie mają art. 15 ust. 3 i art. 16–19, art. 21, art. 23–28 i art. 29 ust. 2 i 3 rozporządzenia (WE) nr 765/2008.
2. Prowadząc nadzór rynku produktów, odpowiednie organy nadzoru rynku – w przypadkach gdy podmiot gospodarczy skorzystał z art. 14 niniejszej dyrektywy:
 - a) sprawdzają, czy podmiot gospodarczy przeprowadził ocenę, o której mowa w art. 14;
 - b) dokonują analizy tej oceny i jej wyników, w tym prawidłowego stosowania kryteriów określonych w załączniku VI; oraz
 - c) sprawdzają, czy spełnione są mające zastosowanie wymogi dostępności.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby informacje posiadane przez organy nadzoru rynku dotyczące spełniania przez podmioty gospodarcze mających zastosowanie wymogów dostępności określonych w niniejszej dyrektywie oraz ocena przewidziana w art. 14 dostępne były dla konsumentów na żądanie oraz w formacie dostępnym, chyba że informacje te nie mogą być udostępniane ze względu na ich poufny charakter, jak przewidziano w art. 19 ust. 5 rozporządzenia (WE) nr 765/2008.

Artykuł 20

Procedura postępowania na szczeblu krajowym w przypadku produktów niespełniających mających zastosowanie wymogów dostępności

1. W przypadku gdy organy nadzoru rynku jednego państwa członkowskiego mają wystarczające powody, by uważać, że dany produkt objęty zakresem stosowania niniejszej dyrektywy nie spełnia mających zastosowanie wymogów dostępności, dokonują one oceny tego produktu pod kątem spełnienia wszystkich mających zastosowanie wymogów określonych w niniejszej dyrektywie. W tym celu odpowiednie podmioty gospodarcze w pełni współpracują z organami nadzoru rynku.

W przypadku gdy w toku oceny, o której mowa w akapicie pierwszym, organy nadzoru rynku stwierdzą, że dany produkt nie spełnia wymogów określonych w niniejszej dyrektywie, niezwłocznie zobowiązują odpowiedni podmiot gospodarczy do podjęcia wszystkich określonych przez te organy stosownych działań naprawczych w celu zapewnienia zgodności produktu z tymi wymogami w rozsądnym terminie, współmiernie do charakteru niezgodności.

Organy nadzoru rynku zobowiązują odpowiednie podmioty gospodarcze do wycofania danego produktu z obrotu w dodatkowym rozsądnym terminie, jedynie jeżeli odpowiedni podmiot gospodarczy nie podejmie adekwatnych działań naprawczych w terminie, o którym mowa w akapicie drugim.

Art. 21 rozporządzenia (WE) nr 765/2008 ma zastosowanie do środków, o których mowa w akapitach drugim i trzecim niniejszego ustępu.

2. W przypadku gdy organy nadzoru rynku uznają, że niezgodność nie ogranicza się wyłącznie do terytorium państwa, w którym prowadzą nadzór, informują one Komisję oraz pozostałe państwa członkowskie o wynikach oceny oraz działaniach, których podjęcia zażądały od podmiotu gospodarczego.
3. Dany podmiot gospodarczy zapewnia podjęcie wszelkich odpowiednich działań naprawczych w odniesieniu do wszystkich odnośnych produktów, które ten podmiot udostępnił na rynku w Unii.
4. W przypadku gdy odpowiedni podmiot gospodarczy nie podejmie odpowiednich działań naprawczych w terminie, o którym mowa w ust. 1 akapit trzeci, organy nadzoru rynku wprowadzają wszelkie odpowiednie środki tymczasowe w celu zakazania lub ograniczenia udostępniania produktów na rynku krajowym lub wycofania danego produktu z obrotu.

Organy nadzoru rynku niezwłocznie przekazują Komisji i pozostałym państwom członkowskim informacje na temat tych środków.

5. Informacje, o których mowa w ust. 4 akapit drugi, obejmują wszelkie dostępne szczegóły, przede wszystkim dane konieczne do identyfikacji produktu niezgodnego, informacje na temat pochodzenia produktu, charakteru występującej domniemanej niezgodności i wymogów dostępności niespełnianych przez dany produkt, rodzaju i okresu obowiązywania wprowadzonych środków krajowych, a także stanowisko przedstawione przez odpowiedni podmiot gospodarczy. W szczególności organy nadzoru rynku są zobowiązane wskazać, czy brak zgodności wynika z którejkolwiek z następujących przyczyn:
- a) niespełniania przez produkt mających zastosowanie wymogów dostępności; lub
 - b) niedociągnięć w normach zharmonizowanych lub specyfikacjach technicznych, o których mowa w art. 15, będących podstawą domniemania zgodności.
6. Państwa członkowskie inne niż państwo członkowskie, które wszczęło postępowanie na podstawie niniejszego artykułu, niezwłocznie informują Komisję i pozostałe państwa członkowskie o wszystkich wprowadzonych środkach i przekazują wszystkie będące w ich posiadaniu dodatkowe informacje dotyczące niezgodności danego produktu, a w przypadku gdy wyrażają sprzeciw wobec notyfikowanego środka krajowego, przedstawiają swoje zastrzeżenia.
7. W przypadku gdy w ciągu trzech miesięcy od otrzymania informacji, o których mowa w ust. 4 akapit drugi, żadne państwo członkowskie ani Komisja nie zgłoszą sprzeciwu wobec środka tymczasowego podjętego przez państwo członkowskie, środek ten uznaje się za uzasadniony.

8. Państwa członkowskie zapewniają niezwłoczne przyjęcie w odniesieniu do danego produktu właściwych środków ograniczających, takich jak wycofanie z obrotu.

Artykuł 21

Procedura ochronna na poziomie Unii

1. W przypadku gdy po ukończeniu postępowania określonego w art. 20 ust. 3 i 4 zgłaszane są sprzeciwy wobec środka podjętego przez państwo członkowskie lub w przypadku gdy Komisja dysponuje racjonalnymi dowodami sugerującymi, że środek krajowy jest sprzeczny z prawem Unii, Komisja niezwłocznie rozpoczyna konsultacje z państwami członkowskimi i odpowiednim podmiotem gospodarczym lub odpowiednimi podmiotami gospodarczymi oraz dokonuje oceny tego środka krajowego. Na podstawie wyników tej oceny Komisja rozstrzyga, czy dany środek krajowy jest uzasadniony.

Komisja kieruje swoją decyzję do wszystkich państw członkowskich i niezwłocznie informuje o niej państwa członkowskie i odpowiedni podmiot gospodarczy lub odpowiednie podmioty gospodarcze.

2. Jeżeli środek krajowy, o którym mowa w ust. 1, zostanie uznany za uzasadniony, wszystkie państwa członkowskie podejmują środki konieczne do zapewnienia, by wyrób niezgodny z wymogami został wycofany z ich rynku, i informują o nich Komisję. Jeżeli środek krajowy zostaje uznany za nieuzasadniony, dane państwo członkowskie wycofuje ten środek.

3. W przypadku gdy środek krajowy, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, zostanie uznany za uzasadniony, a niezgodność produktu zostanie uznana za wynikającą z niedociągnięć w normach zharmonizowanych, o których mowa w art. 20 ust. 5 lit b), Komisja stosuje procedurę określoną w art. 11 rozporządzenia (UE) nr 1025/2012.
4. W przypadku gdy środek krajowy, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, zostanie uznany za uzasadniony, a niezgodność produktu zostanie uznana za wynikającą z niedociągnięć w specyfikacjach technicznych, o których mowa w art. 20 ust. 5 lit. b), Komisja niezwłocznie przyjmuje akt wykonawczy zmieniający lub uchylający daną specyfikację techniczną. Ten akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 27 ust. 2.

Artykuł 22

Niezgodność pod względem formalnym

1. Bez uszczerbku dla art. 20, w przypadku gdy państwo członkowskie dokona jednego z poniższych ustaleń, zobowiązuje ono odpowiedni podmiot gospodarczy do usunięcia przedmiotowych niezgodności:
 - a) oznakowanie CE zostało umieszczone z naruszeniem art. 30 rozporządzenia (WE) nr 765/2008 lub art. 18 niniejszej dyrektywy;

- b) oznakowanie CE nie zostało umieszczone;
- c) nie została sporządzona deklaracja zgodności UE;
- d) deklaracja zgodności UE nie została sporządzona w prawidłowy sposób;
- e) dokumentacja techniczna jest niedostępna lub niekompletna;
- f) brak jest informacji, o których mowa w art. 7 ust. 6 lub art. 9 ust. 4, lub są one nieprawdziwe lub niekompletne;
- g) nie zostały spełnione inne wymogi administracyjne, o których mowa w art. 7 lub 9.

2. W przypadku utrzymywania się niezgodności, o której mowa w ust. 1, dane państwo członkowskie podejmuje wszelkie odpowiednie środki w celu ograniczenia lub zakazania udostępniania na rynku danego produktu lub w celu zapewnienia jego wycofania z obrotu.

Rozdział IX

Zgodność usług

Artykuł 23

Zgodność usług

1. Państwa członkowskie ustanawiają, wdrażają i okresowo aktualizują odpowiednie procedury w celu:
 - a) sprawdzania zgodności usług z wymogami określonymi w niniejszej dyrektywie, w tym oceny, o której mowa w art. 14, do których stosuje się odpowiednio art. 19 ust. 2;
 - b) rozpatrywania skarg lub sprawozdań dotyczących kwestii odnoszących się do niezgodności usług z wymogami dostępności określonymi w niniejszej dyrektywie;
 - c) sprawdzania, czy dany podmiot gospodarczy podjął niezbędne działania naprawcze.
2. Państwa członkowskie wyznaczają organy odpowiedzialne za wdrożenie procedur, o których mowa w ust. 1, w odniesieniu do zgodności usług.

Państwa członkowskie zapewniają, aby społeczeństwo było informowane o istnieniu, obowiązkach, nazwie, pracach i decyzjach organów, o których mowa w akapicie pierwszym. Organy te udostępniają na żądanie te informacje w formatach dostępnych.

Rozdział X

Wymogi dostępności w innych aktach prawnych Unii

Artykuł 24

Dostępność na podstawie innych aktów prawnych Unii

1. W odniesieniu do produktów i usług, o których mowa w art. 2 niniejszej dyrektywy, wymogi dostępności określone w załączniku I do niej są obowiązkowymi wymogami w zakresie dostępności w rozumieniu art. 42 ust. 1 dyrektywy 2014/24/UE i art. 60 ust. 1 dyrektywy 2014/25/UE.
2. Produkty lub usługi, których cechy, elementy lub funkcje spełniają wymogi dostępności określone w załączniku I do niniejszej dyrektywy zgodnie z jego sekcją VI, uznaje się za wypełniające – odnośnie do tych cech, elementów lub funkcji – odpowiednie obowiązki w zakresie dostępności określone w aktach unijnych innych niż niniejsza dyrektywa, chyba że w tych innych aktach przewidziano inaczej.

Artykuł 25

Normy zharmonizowane i specyfikacje techniczne odnośnie do innych aktów unijnych

Zgodność z normami zharmonizowanymi i specyfikacjami technicznymi lub ich częściami, które są przyjmowane zgodnie z art. 15, stanowi podstawę domniemania zgodności z art. 25, w zakresie, w jakim te normy i specyfikacje techniczne lub ich części spełniają wymogi dostępności określone w niniejszej dyrektywie.

Rozdział XI

Akty delegowane, uprawnienia wykonawcze i przepisy końcowe

Artykuł 26

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 4 ust. 9, powierza się Komisji na czas nieokreślony od dnia ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy].

Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 12 ust. 3 i art. 14 ust. 7, powierza się Komisji na okres pięciu lat od dnia ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy]. Komisja sporządza sprawozdanie dotyczące przekazania uprawnień nie później niż dziewięć miesięcy przed końcem okresu pięciu lat. Przekazanie uprawnień zostaje automatycznie przedłużone na takie same okresy, chyba że Parlament Europejski lub Rada sprzeciwią się takiemu przedłużeniu nie później niż trzy miesiące przed końcem danego okresu.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 4 ust. 9, art. 12 ust. 3 i art. 14 ust. 7, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 4 ust. 9, art. 12 ust. 3 i art. 14 ust. 7 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 27

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 28
Grupa robocza

Komisja powołuje grupę roboczą składającą się z przedstawicieli organów nadzoru rynku, organów odpowiedzialnych za zgodność usług oraz odpowiednich interesariuszy, w tym przedstawicieli organizacji reprezentujących osoby z niepełnosprawnością.

Grupa robocza:

- a) ułatwia wymianę informacji i najlepszych praktyk między organami nadzoru rynku i odpowiednimi interesariuszami;
- b) wzmacnia współpracę między organami a odpowiednimi interesariuszami w kwestiach odnoszących się do wdrażania niniejszej dyrektywy, tak by zwiększyć spójność stosowania wymogów dostępności określonych w niniejszej dyrektywie i ściśle monitorować wdrażanie art. 14; oraz
- c) udziela porad, w szczególności Komisji, zwłaszcza w odniesieniu do wdrażania art. 4 i 14.

Artykuł 29
Egzekwowanie przepisów

1. Państwa członkowskie zapewniają istnienie odpowiednich i skutecznych środków zapewniających przestrzeganie niniejszej dyrektywy.
2. Środki, o których mowa w ust. 1, obejmują:
 - a) przepisy, na podstawie których konsument może wnieść skargę na mocy prawa krajowego do sądu lub właściwego organu administracyjnego, aby zapewnić stosowanie krajowych przepisów transponujących przepisy niniejszej dyrektywy;
 - b) przepisy, na podstawie których organy publiczne lub prywatne stowarzyszenia, organizacje lub inne podmioty prawne, które mają uzasadniony interes w zapewnieniu zgodności z niniejszą dyrektywą, mogą występować na mocy prawa krajowego do sądu lub właściwego organu administracyjnego w imieniu skarżącego, albo dla wsparcia go, za jego zgodą, w ramach dowolnego postępowania sądowego lub administracyjnego dotyczącego egzekwowania obowiązków określonych w niniejszej dyrektywie.
3. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do procedur udzielania zamówień objętych dyrektywą 2014/24/UE lub dyrektywą 2014/25/UE.

Artykuł 30

Sankcje

1. Państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące sankcji nakładanych w przypadku naruszenia przepisów krajowych przyjętych na podstawie niniejszej dyrektywy i podejmują wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ich wdrożenia.
2. Sankcje te muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające. Muszą im też towarzyszyć skuteczne działania zaradcze w przypadku niezapewnienia zgodności przez podmiot gospodarczy.
3. Państwa członkowskie bezzwłocznie powiadamiają Komisję o tych przepisach i środkach oraz niezwłocznie powiadamiają ją o każdej późniejszej zmianie, która ich dotyczy.
4. Sankcje uwzględniają zakres niezgodności, w tym jej wagę oraz liczbę niezgodnych z przepisami produktów lub usług, jak również liczbę dotkniętych nimi osób.
5. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do procedur udzielania zamówień objętych dyrektywą 2014/24/UE lub dyrektywą 2014/25/UE.

Artykuł 31
Transpozycja

1. Państwa członkowskie przyjmują i publikują, do dnia ... [trzy lata po wejściu w życie niniejszej dyrektywy], przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy. Niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów.
2. Państwa członkowskie stosują te przepisy od dnia ... [sześć lat po wejściu w życie niniejszej dyrektywy].
3. W drodze odstępstwa od ust. 2 niniejszego artykułu państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o stosowaniu środków w odniesieniu do obowiązków określonych w art. 4 ust. 8 najpóźniej od dnia ... [osiem lat po wejściu w życie niniejszej dyrektywy].
4. Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez państwa członkowskie.
5. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst podstawowych przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

6. Państwa członkowskie korzystające z możliwości przewidzianej w art. 4 ust. 4 przekazują Komisji teksty przyjętych w tym celu podstawowych przepisów prawa krajowego i składają Komisji sprawozdanie z postępów w ich wdrażaniu.

Artykuł 32

Środki przejściowe

1. Bez uszczerbku dla ust. 2 niniejszego artykułu państwa członkowskie ustanawiają okres przejściowy trwający do dnia ... [11 lat po wejściu w życie niniejszej dyrektywy], w trakcie którego usługodawca może nadal świadczyć usługi, wykorzystując produkty, które zgodnie z prawem wykorzystywał w celu świadczenia podobnych usług przed tą datą.

Umowy o świadczenie usług zawarte przed dniem ... [sześć lat po wejściu w życie niniejszej dyrektywy], mogą nadal obowiązywać w niezmienionej formie do momentu ich wygaśnięcia, lecz nie dłużej niż przez pięć lat od tej daty.
2. Państwa członkowskie mogą postanowić, że terminale samoobsługowe stosowane zgodnie z prawem przez usługodawców w związku ze świadczeniem usług przed dniem ... [sześć lat od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy] mogą w dalszym ciągu być stosowane do świadczenia podobnych usług aż do upływu okresu ich ekonomicznej użyteczności, nie dłużej jednak niż 20 lat od daty rozpoczęcia ich stosowania.

Artykuł 33

Sprawozdanie i przegląd

1. Do dnia ... [11 lat po wejściu w życie niniejszej dyrektywy], a następnie co pięć lat, Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów sprawozdanie ze stosowania niniejszej dyrektywy.
2. Sprawozdania te dotyczą między innymi – w świetle rozwoju sytuacji społecznej, gospodarczej i technologicznej – zmian w dostępności produktów i usług, ewentualnych blokad technologicznych lub barier dla innowacji oraz skutków niniejszej dyrektywy dla podmiotów gospodarczych i dla osób z niepełnosprawnościami. Sprawozdanie zawiera również ocenę tego, czy stosowanie art. 4 ust. 4 przyczyniło się do zbliżenia rozbieżnych wymogów dostępności środowiska zbudowanego odnośnie do usług przewozów pasażerskich, usług bankowości detalicznej oraz centrów obsługi klienta w sklepach dostawców usług łączności elektronicznej, w miarę możliwości, aby umożliwić ich stopniowe dostosowywanie do wymogów dostępności określonych w załączniku III.

W sprawozdaniach ocenia się także, czy stosowanie niniejszej dyrektywy, w szczególności jej przepisów o charakterze dobrowolnym, przyczyniło się do zbliżenia wymogów dostępności środowiska zbudowanego stanowiącego roboty budowlane objęte zakresem stosowania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/23/UE¹, dyrektywy 2014/24/UE i dyrektywy 2014/25/UE.

Sprawozdania obejmują również skutki, jakie dla funkcjonowania rynku wewnętrznego mają stosowanie art. 14 niniejszej dyrektywy, w tym – w stosownych przypadkach – na podstawie informacji otrzymanych zgodnie z art. 14 ust. 8, oraz wyłączenie mikroprzedsiębiorstw. Z myślą o ewentualnym przeglądzie niniejszej dyrektywy w sprawozdaniu stwierdzone zostanie, czy niniejsza dyrektywa osiągnęła swoje cele i czy wskazane byłoby objęcie zakresem stosowania niniejszej dyrektywy nowych produktów i usług lub wykluczenie z niego niektórych produktów lub usług; określone zostaną także, w miarę możliwości, dziedziny, w których należy zmniejszyć obciążenia.

Komisja, w razie potrzeby, proponuje odpowiednie środki, które mogą obejmować środki ustawodawcze.

3. Państwa członkowskie przekazują Komisji w odpowiednim terminie wszystkie informacje, które są dla niej niezbędne do sporządzenia takich sprawozdań.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/23/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania koncesji (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 1).

4. Sprawozdania Komisji uwzględniają opinie zainteresowanych podmiotów gospodarczych i odpowiednich organizacji pozarządowych, w tym organizacji reprezentujących osoby z niepełnosprawnościami.

Artykuł 34

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 35

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w ...

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

WYMOGI DOSTĘPNOŚCI PRODUKTÓW I USŁUG

SEKCJA I:

OGÓLNE WYMOGI DOSTĘPNOŚCI DOTYCZĄCE WSZYSTKICH PRODUKTÓW OBJĘTYCH NINIEJSZĄ DYREKTYWĄ ZGODNIE Z ART. 2 UST. 1

Produkty muszą być projektowane i wytwarzane w taki sposób, aby zmaksymalizować ich przewidywalne wykorzystywanie przez osoby z niepełnosprawnościami; do produktów muszą być dołączane, w miarę możliwości w produkcie lub na nim, dostępne informacje o ich działaniu oraz o cechach decydujących o ich dostępności.

1. Wymogi dotyczące udzielania informacji:
 - a) informacje na temat użytkowania produktu zamieszczone na samym produkcie (etykietowanie, instrukcje i ostrzeżenia) muszą być:
 - (i) udostępniane za pomocą więcej niż jednego kanału sensorycznego;
 - (ii) przedstawione w sposób zrozumiały;
 - (iii) przedstawione użytkownikom w formie umożliwiającej ich odbiór;

- (iv) przedstawione za pomocą czcionki o odpowiednim rozmiarze i kształcie, z uwzględnieniem przewidywalnych warunków użytkowania oraz z zastosowaniem wystarczającego kontrastu i regulowanych odstępów między literami, wierszami i akapitami;
- b) instrukcje użytkowania produktu niezamieszczone na samym produkcie, ale udostępniane podczas jego użytkowania lub w inny sposób (na przykład za pośrednictwem strony internetowej) – w tym instrukcje dotyczące funkcji produktu ułatwiających dostęp, sposobu ich aktywacji i ich interoperacyjności z rozwiązaniami wspomagającymi – muszą być dostępne publicznie w momencie wprowadzania produktu do obrotu i muszą:
 - (i) być udostępniane za pomocą więcej niż jednego kanału sensorycznego;
 - (ii) być przedstawione w sposób zrozumiały;
 - (iii) być przedstawione użytkownikom w formie umożliwiającej ich odbiór;
 - (iv) być przedstawione za pomocą czcionki o odpowiednim rozmiarze i kształcie, z uwzględnieniem przewidywalnych warunków użytkowania oraz z zastosowaniem wystarczającego kontrastu i regulowanych odstępów między literami, wierszami i akapitami;
 - (v) jeżeli chodzi o treść, instrukcje muszą być udostępniane w formatach tekstowych umożliwiających tworzenie alternatywnych formatów wspomagających, które mogą być przedstawiane na różne sposoby i za pomocą więcej niż jednego kanału sensorycznego;
 - (vi) obejmować alternatywną prezentację treści nietekstowych;

- (vii) obejmować opis interfejsu użytkownika produktu (obsługa, sterowanie i informacje zwrotne, dane wejściowe i wyjściowe), który jest przedstawiany zgodnie z pkt 2; opis ten powinien wskazywać – dla każdej z liter w pkt 2 – czy produkt posiada te cechy;
- (viii) obejmować opis funkcjonowania produktu, który jest zapewniany poprzez funkcje mające na celu uwzględnienie potrzeb osób z niepełnosprawnościami zgodnie z pkt 2; opis ten powinien wskazywać – dla każdej z liter w pkt 2 – czy produkt posiada te cechy;
- (ix) obejmować opis oprogramowania i sprzętu łączących produkt z urządzeniami wspomagającymi; opis ten powinien obejmować wykaz tych urządzeń wspomagających, które były testowane wraz z danym produktem.

2. Interfejs użytkownika i projektowanie uwzględniające potrzebę funkcjonalności:

Produkt, w tym jego interfejs użytkownika, musi zawierać cechy, elementy i funkcje, które umożliwiają osobom z niepełnosprawnościami dostęp do produktu, jego postrzeganie, obsługę, zrozumienie sposobu jego działania i sterowanie nim:

- a) jeżeli produkt umożliwia komunikowanie się, w tym komunikację interpersonalną, obsługę, informację, sterowanie i orientację, musi to być możliwe przez więcej niż jeden kanał sensoryczny; musi to obejmować rozwiązania alternatywne dla elementów wizualnych i dźwiękowych, elementów mowy i elementów dotykowych;

- b) jeżeli produkt wykorzystuje mowę, musi zapewniać alternatywne rozwiązania dla mowy i wprowadzania danych głosowych na potrzeby komunikacji, obsługi, sterowania i orientacji;
- c) jeżeli produkt wykorzystuje elementy wizualne, musi zapewniać elastyczne rozwiązania dotyczące powiększania obrazu, zwiększania jasności i kontrastu dla komunikacji, informacji i obsługi, a także zapewniać interoperacyjność z urządzeniami wspomagającymi i programami umożliwiającymi nawigację po interfejsie;
- d) jeżeli produkt wykorzystuje kolor do przekazywania informacji, wskazania działania, które należy wykonać, wskazania konieczności reakcji ze strony użytkownika lub zaznaczenia pewnych elementów, musi zapewnić rozwiązanie alternatywne do stosowania kolorów;
- e) jeżeli produkt wykorzystuje sygnały dźwiękowe do przekazywania informacji, wskazania działania, które należy wykonać, wskazania konieczności reakcji ze strony użytkownika lub zaznaczenia pewnych elementów, musi zapewnić rozwiązanie alternatywne do stosowania sygnałów dźwiękowych;
- f) jeżeli produkt wykorzystuje elementy wizualne, musi zapewniać elastyczne sposoby poprawy wyrazistości wizji;
- g) jeżeli produkt wykorzystuje elementy dźwiękowe, musi zapewniać użytkownikowi możliwość sterowania głośnością i szybkością odtwarzania oraz zaawansowane funkcje dźwiękowe, w tym redukcję zakłóceń ze strony sygnałów dźwiękowych pochodzących od okolicznych produktów i wyrazistość dźwięku;
- h) jeżeli produkt wymaga ręcznej obsługi i sterowania, musi umożliwiać sterowanie sekwencyjne i alternatywne rozwiązania z zakresu motoryki małej; należy unikać konieczności jednoczesnego manipulowania więcej niż jednym przełącznikiem, które muszą być możliwe do rozróżnienia za pomocą dotyku;

- i) w produkcie nie stosuje się trybów pracy wymagających dużego zasięgu i dużej siły fizycznej;
- j) produkt nie może wywoływać ataków padaczki fotogennej;
- k) przy korzystaniu z cech decydujących o dostępności produktu musi chronić prywatność użytkownika;
- l) produkt musi zapewnić alternatywę dla identyfikacji biometrycznej i kontroli danych biometrycznych;
- m) produkt musi zapewniać spójność funkcji i zapewnić wystarczająco długi czas na interakcję oraz możliwość elastycznego dostosowywania czasu;
- n) produkt musi zapewniać oprogramowanie i sprzęt służące do łączenia się z technologiami wspomagającymi;
- o) produkt musi spełniać następujące wymogi sektorowe:
 - (i) terminale samoobsługowe:
 - muszą oferować technologię syntezy mowy;
 - muszą umożliwiać stosowanie własnych słuchawek;
 - jeżeli wymagana jest reakcja w określonym czasie – muszą informować użytkownika o tym za pośrednictwem więcej niż jednego kanału sensorycznego;

- muszą zapewniać możliwość wydłużenia danego czasu;
 - muszą zapewniać odpowiedni kontrast oraz możliwość dotykowego rozpoznania klawiszy i przełączników, o ile występują;
 - nie mogą wymagać, by dana cecha decydująca o dostępności musiała zostać aktywowana, aby użytkownik mógł z niej korzystać;
 - jeżeli produkt wykorzystuje sygnały lub elementy dźwiękowe, musi być kompatybilny z dostępnymi na poziomie Unii urządzeniami i technologiami wspomagającymi, w tym technologiami wzmacniającymi słuch, takimi jak aparaty słuchowe, cewki indukcyjne, implanty ślimakowe i urządzenia wspomagające słyszenie;
- (ii) czytniki książek elektronicznych muszą oferować technologię syntezy mowy;
- (iii) konsumenckie urządzenie końcowe mające interaktywne zdolności obliczeniowe wykorzystywane do usług łączności elektronicznej:
- gdy poza porozumiewaniem głosowym oferuje możliwości porozumiewania się za pomocą tekstu, musi umożliwiać przetwarzanie tekstu w czasie rzeczywistym i obsługiwać dźwięk jakości hi-fi;
 - gdy poza porozumiewaniem głosowym i za pomocą tekstu lub w połączeniu z takimi sposobami porozumiewania się oferuje możliwości porozumiewania się za pomocą transmisji wideo, musi umożliwiać przeprowadzenie pełnej konwersacji, obejmującej komunikację głosową zsynchronizowaną z tekstem przekazywanym w czasie rzeczywistym i transmisją wideo o rozdzielczości umożliwiającej komunikację w języku migowym;

- musi umożliwiać skuteczne bezprzewodowe połączenie z technologiami wzmacniającymi słuch;
 - musi unikać zakłóceń ze strony urządzeń wspomagających;
- (iv) konsumenckie urządzenie końcowe mające interaktywne zdolności obliczeniowe, służące do korzystania z audiowizualnych usług medialnych musi oferować osobom z niepełnosprawnościami elementy dostępności zapewniane przez dostawcę usług audiowizualnych dotyczące dostępu użytkownika, wyboru, sterowania i personalizacji oraz transmisji do urządzeń wspomagających.

3. Usługi wsparcia:

W przypadku gdy udostępniane są usługi wsparcia (działy pomocy technicznej, centra obsługi telefonicznej, wsparcie techniczne, usługi przekazu i usługi szkoleniowe), udzielają one informacji na temat dostępności produktu i jego kompatybilności z technologiami wspomagającymi, za pośrednictwem dostępnych sposobów komunikacji.

SEKCJA II:
WYMOGI DOSTĘPNOŚCI DOTYCZĄCE PRODUKTÓW OBJĘTYCH ART. 2 UST. 1,
Z WYJĄTKIEM TERMINALI SAMOOSŁUGOWYCH,
O KTÓRYCH MOWA W ART. 2 UST. 1 LIT. B)

W uzupełnieniu wymogów sekcji I opakowaniom i instrukcjom produktów, których dotyczy niniejsza sekcja, należy nadać dostępny charakter, aby zmaksymalizować ich przewidywalne wykorzystywanie przez osoby z niepełnosprawnościami. Oznacza to, że:

- a) opakowanie produktu oraz zamieszczone na nim informacje (dotyczące np. otwierania, zamykania, stosowania, usuwania), w tym, o ile są podawane, informacje dotyczące cech produktu decydujących o jego dostępności, muszą mieć dostępny charakter i w miarę możliwości być umieszczone na opakowaniu;
- b) instrukcje dotyczące instalacji, konserwacji, przechowywania i usuwania produktu, niezamieszczone na samym produkcie, ale udostępniane w inny sposób (np. za pośrednictwem strony internetowej), muszą być udostępniane publicznie w momencie wprowadzania produktu do obrotu i spełniać przedstawione poniżej wymogi:
 - (i) być dostępne za pomocą więcej niż jednego kanału sensorycznego;
 - (ii) być przedstawione w sposób zrozumiały;
 - (iii) być przedstawione użytkownikom w formie umożliwiającej ich odbiór;

- (iv) być przedstawione za pomocą czcionki o odpowiednim rozmiarze i kształcie, z uwzględnieniem przewidywalnych warunków użytkowania oraz z zastosowaniem wystarczającego kontrastu i regulowanych odstępów między literami, wierszami i akapitami;
- (v) treść instrukcji musi być udostępniana w formatach tekstowych umożliwiających tworzenie alternatywnych formatów wspomagających, które mogą być przedstawiane na różne sposoby i za pośrednictwem więcej niż jednego kanału sensorycznego; oraz
- (vi) instrukcjom zawierającym treści nietekstowe powinny towarzyszyć alternatywne prezentacje tych treści.

SEKCJA III:

OGÓLNE WYMOGI DOSTĘPNOŚCI DOTYCZĄCE WSZYSTKICH USŁUG OBJĘTYCH NINIEJSZĄ DYREKTYWĄ ZGODNIE Z ART. 2 UST. 2

Świadczenie usług w taki sposób, aby zmaksymalizować ich przewidywalne wykorzystywanie przez osoby z niepełnosprawnościami odbywa się poprzez:

- a) zapewnienie dostępności produktów wykorzystywanych do świadczenia danej usługi, zgodnie z sekcją I niniejszego załącznika, oraz – w stosownych przypadkach – z sekcją II;

- b) udzielanie informacji o funkcjonowaniu usługi oraz, w przypadku produktów wykorzystywanych w ramach świadczenia usług, udzielanie informacji o ich związku z usługą, ich właściwościach dotyczących dostępności oraz ich interoperacyjności z urządzeniami i funkcjami wspomagającymi:
- (i) udostępnianie informacji za pomocą więcej niż jednego kanału sensorycznego;
 - (ii) przedstawianie informacji w sposób zrozumiały;
 - (iii) przedstawianie użytkownikom informacji w formie umożliwiającej ich odbiór;
 - (iv) udostępnianie treści informacji w formatach tekstowych umożliwiających tworzenie alternatywnych formatów wspomagających, które mogą być przedstawiane przez użytkowników na różne sposoby i za pośrednictwem więcej niż jednego kanału sensorycznego;
 - (v) przedstawianie za pomocą czcionki o odpowiednim rozmiarze i kształcie, z uwzględnieniem przewidywalnych warunków użytkowania oraz z zastosowaniem wystarczającego kontrastu i regulowanych odstępów między literami, wierszami i akapitami;
 - (vi) uzupełnianie treści nietekstowych alternatywnymi prezentacjami tych treści; oraz
 - (vii) udzielanie informacji elektronicznych potrzebnych do świadczenia usługi w sposób spójny i adekwatny poprzez uczynienie ich zauważalnymi, funkcjonalnymi, zrozumiałymi i solidnymi;

- c) zapewnianie dostępności stron internetowych– w tym powiązanych aplikacji internetowych, usług świadczonych za pomocą urządzeń mobilnych, w tym aplikacji mobilnych – w sposób spójny i adekwatny, poprzez uczynienie ich zauważalnymi, funkcjonalnymi, zrozumiałymi i solidnymi;
- d) w przypadku gdy udostępniane są usługi wsparcia (działy pomocy technicznej, centra obsługi telefonicznej, wsparcie techniczne, usługi przekazu i usługi szkoleniowe) – udzielanie przez nie informacji na temat dostępności usługi i jej kompatybilności z technologiami wspomagającymi, za pośrednictwem dostępnych sposobów komunikacji.

SEKCJA IV:

DODATKOWE WYMOGI DOSTĘPNOŚCI

USŁUG SZCZEGÓLNYCH

Świadczenie usług musi odbywać się w taki sposób, aby zmaksymalizować ich przewidywalne wykorzystywanie przez osoby z niepełnosprawnościami; w tym celu uwzględnia się następujące funkcje, praktyki, strategie i procedury oraz zmiany w świadczeniu usług ukierunkowane na zaspokajanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnianie interoperacyjności z technologiami wspomagającymi:

- a) Usługi łączności elektronicznej, w tym zgłoszenia alarmowe, o których mowa w art. 109 ust. 2 dyrektywy (UE) 2018/1972:
 - (i) przekazywanie tekstu w czasie rzeczywistym w uzupełnieniu komunikacji głosowej;
 - (ii) zapewnianie pełnej konwersacji, w przypadku gdy poza komunikacją głosową dostępna jest transmisja wideo;

- (iii) zapewnianie, by zgłoszenia alarmowe z wykorzystaniem głosu, tekstu (w tym tekstu w czasie rzeczywistym) były synchronizowane i – gdy oferowane jest wideo – by były także synchronizowane jako pełna konwersacja i przekazywane przez dostawców usług łączności elektronicznej najwłaściwszemu publicznemu punktowi przyjmowania zgłoszeń.
- b) Usługi umożliwiające dostęp do audiowizualnych usług medialnych:
- (i) udostępnianie zauważalnych, funkcjonalnych, zrozumiałych i solidnych elektronicznych przewodników po programach oraz informacji o oferowanej dostępności;
 - (ii) upewnianie, by elementy dostępności (usługi dostępu) audiowizualnych usług medialnych, takie jak napisy dla osób niesłyszących i niedosłyszących, audiodeskrypcja, napisy czytane i tłumaczenie na język migowy, były w pełni przekazywane z odpowiednią jakością umożliwiającą ich właściwe wyświetlenie oraz zsynchronizowane z dźwiękiem i wideo, a jednocześnie by umożliwiały sterowanie ich wyświetlaniem i wykorzystywaniem przez użytkownika.
- c) Usługi lotniczego, autobusowego, kolejowego i wodnego transportu pasażerskiego, z wyjątkiem przewozów miejskich i podmiejskich oraz przewozów regionalnych:
- (i) zapewnianie udzielania informacji na temat dostępności pojazdów, otaczającej infrastruktury oraz środowiska zbudowanego oraz na temat pomocy dla osób z niepełnosprawnościami;

- (ii) zapewnianie udzielania informacji o systemach inteligentnej sprzedaży biletów (rezerwacja elektroniczna, rezerwacja biletów itd.), informacji dla pasażerów w czasie rzeczywistym (rozkłady jazdy, informacje o zakłóceniach ruchu, połączeniach, dalszej podróży innym środkiem transportu itd.), a także dodatkowych informacji o usługach (np. personel na stacjach, nie działające windy lub usługi czasowo niedostępne).

- d) Przewozy miejskie i podmiejskie oraz przewozy regionalne:

zapewnianie dostępności terminali samoobsługowych wykorzystywanych w ramach świadczenia usług, zgodnie z sekcją I niniejszego załącznika.

- e) Usługi bankowości detalicznej:
 - (i) zapewnianie zauważalnych, funkcjonalnych, zrozumiałych i solidnych metod identyfikacji, podpisów elektronicznych, bezpieczeństwa i usług płatniczych.
 - (ii) zapewnianie, by informacje były zrozumiałe, a ich stopień złożoności nie przekraczał poziomu B2 (wyższy średnio zaawansowany) według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy.

- f) Książki elektroniczne:
 - (i) zapewnianie – w sytuacji gdy książka elektroniczna zawiera oprócz tekstu także dźwięk – synchronizacji tekstu i dźwięku;
 - (ii) zapewnianie, by cyfrowe pliki książki elektronicznej nie uniemożliwiały prawidłowego funkcjonowania technologii wspomagających;

- (iii) zapewnianie dostępu do treści, nawigacji po treści pliku i jego układzie graficznym (również w dynamicznym układzie graficznym), struktury, elastyczności i możliwości wyboru sposobu prezentacji treści;
 - (iv) umożliwienie alternatywnego przedstawienia treści i jej interoperacyjności z różnorodnymi technologiami wspomagającymi w taki sposób, by było ono zauważalne, funkcjonalne, zrozumiałe i solidne;
 - (v) zapewnianie, by były one wykrywalne, poprzez oferowanie informacji za pośrednictwem metadanych dotyczących ich cech decydujących o dostępności;
 - (vi) zapewnianie, by środki w zakresie zarządzania prawami cyfrowymi nie blokowały cech decydujących o dostępności.
- g) Usługi handlu elektronicznego:
- (i) udzielanie informacji o dostępności sprzedawanych produktów i usług, jeżeli informacje te zostały podane przez odpowiedzialny podmiot gospodarczy;
 - (ii) zapewnianie, by funkcje służące identyfikacji, zachowaniu bezpieczeństwa i płatności, gdy stanowią one część dostarczanej usługi (a nie produktu) charakteryzowały się dostępnością, tak by były one zauważalne, funkcjonalne, zrozumiałe i solidne;
 - (iii) zapewnianie zauważalnych, funkcjonalnych, zrozumiałych i solidnych metod identyfikacji, podpisów elektronicznych i usług płatniczych.

SEKCJA V:

SZCZEGÓŁOWE WYMOGI DOSTĘPNOŚCI DOTYCZĄCE ODBIORU ZGŁOSZEŃ ALARMOWYCH KIEROWANYCH POD JEDNOLITY EUROPEJSKI NUMER ALARMOWY 112 PRZEZ NAJWŁAŚCIWSZY PUBLICZNY PUNKT PRZYJMOWANIA ZGŁOSZEŃ

Odbiór zgłoszeń alarmowych przez najwłaściwszy publiczny punkt przyjmowania zgłoszeń kierowanych pod jednolity europejski numer alarmowy 112 należy – aby zmaksymalizować ich przewidywalne wykorzystywanie przez osoby z niepełnosprawnościami – zapewnić poprzez uwzględnienie funkcji, praktyk, strategii i procedur oraz zmian ukierunkowanych na zaspokajanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Zgłoszenia alarmowe kierowane pod jednolity europejski numer alarmowy 112 muszą być odbierane w adekwatny sposób najlepiej odpowiadający krajowej organizacji systemów alarmowych, w najwłaściwszym publicznym punkcie przyjmowania zgłoszeń z wykorzystaniem tego samego środka łączności, za pośrednictwem którego zgłoszenie odebrano, mianowicie poprzez wykorzystywanie synchronizowanego głosu i tekstu (w tym tekstu w czasie rzeczywistym) lub – gdy oferowane jest wideo – głosu, tekstu (w tym tekstu w czasie rzeczywistym) i wideo zsynchronizowanych jako pełna konwersacja.

SEKCJA VI:
WYMOGI DOSTĘPNOŚCI CECH, ELEMENTÓW LUB FUNKCJI
PRODUKTÓW I USŁUG, ZGODNIE Z ART. 24 UST. 2

Domniemanie spełnienia odpowiednich obowiązków określonych w innych aktach unijnych dotyczących cech, elementów lub funkcji produktów i usług wymaga, by spełnione były następujące warunki:

1. Produkty:
 - a) dostępny charakter informacji dotyczących działania produktów oraz cech decydujących o dostępności produktów musi być zgodny z odpowiednimi elementami określonymi w pkt 1 sekcji I niniejszego załącznika; chodzi mianowicie o informacje dotyczące użytkowania produktu zamieszczone na samym produkcie oraz instrukcje użytkowania produktu niezamieszczone w samym produkcie, lecz udostępniane w trakcie użytkowania produktu lub w inny sposób, na przykład za pośrednictwem strony internetowej;
 - b) dostępny charakter cech, elementów i funkcji interfejsu użytkownika oraz projektowanie produktów uwzględniające potrzebę funkcjonalności musi spełniać odpowiednie wymogi dostępności, które odnoszą się do takiego interfejsu użytkownika lub projektowania uwzględniającego potrzebę funkcjonalności i które określono w pkt 2 sekcji I niniejszego załącznika;

- c) dostępny charakter opakowania, w tym informacje udostępnione w nim oraz instrukcje dotyczące instalacji, konserwacji, przechowywania i usuwania produktu, niezamieszczone w samym produkcie, ale udostępniane w inny sposób (np. za pośrednictwem strony internetowej), z wyjątkiem terminali samoobsługowych, muszą spełniać odpowiednie wymogi dostępności określone w sekcji II niniejszego załącznika.

2. Usługi:

dostępny charakter cech, elementów i funkcji usług musi spełniać odpowiednie wymogi dostępności tych cech, elementów i funkcji, które to wymogi określono w sekcjach niniejszego załącznika dotyczących usług.

SEKCJA VII:

KRYTERIA FUNKCJONALNE

Jeżeli wymogi dostępności określone w sekcjach I-VI niniejszego załącznika nie uwzględniają jednej lub większej liczby funkcji projektowania i wytwarzania produktów lub świadczenia usług, te funkcje lub środki muszą być dostępne, tak by – poprzez spełnienie odnośnych kryteriów funkcjonalnych – zapewnione było ich jak najlepsze przewidywalne wykorzystanie przez osoby z niepełnosprawnościami.

Te kryteria funkcjonalne mogą być wykorzystywane wyłącznie jako alternatywa dla jednego specyficznego wymogu technicznego lub większej ich liczby, gdy wymogi te są wskazane w wymogach dostępności, jedynie w przypadku gdy stosowanie odpowiednich kryteriów funkcjonalnych spełnia wymogi dostępności i powoduje, że projektowanie i wytwarzanie produktów oraz świadczenie usług prowadzi do równoważnej lub większej dostępności w przewidywalnym wykorzystaniu przez osoby z niepełnosprawnościami.

a) Użytkowanie przez osoby niewidome

Jeżeli produkt lub usługa obsługiwane są w sposób angażujący wzrok, należy zapewnić co najmniej jeden tryb obsługi, który nie wymaga zaangażowania wzroku.

b) Użytkowanie w przypadku ograniczonej zdolności widzenia

Jeżeli produkt lub usługa obsługiwane są w sposób angażujący wzrok, należy zapewnić co najmniej jeden tryb obsługi, który umożliwia użytkownikom obsługę produktu przy ograniczonej zdolności widzenia.

c) Użytkowanie w przypadku zaburzenia widzenia barw

Jeżeli produkt lub usługa obsługiwane są w sposób angażujący wzrok, należy zapewnić co najmniej jeden tryb obsługi, który nie wymaga od użytkownika zdolności widzenia barw.

d) Użytkowanie przez osoby niesłyszące

Jeżeli produkt lub usługa obsługiwane są w sposób angażujący słuch, należy zapewnić co najmniej jeden tryb obsługi, który nie wymaga zaangażowania słuchu.

e) Użytkowanie w przypadku ograniczonej zdolności słyszenia

Jeżeli produkt lub usługa obsługiwane są w sposób angażujący słuch, należy zapewnić co najmniej jeden tryb obsługi, który wykorzystuje zaawansowane funkcje dźwiękowe i umożliwia obsługę użytkownikom o ograniczonej zdolności słyszenia.

f) Użytkowanie przez osoby nieme

Jeżeli produkt lub usługa wymagają od użytkowników użycia głosu, należy zapewnić co najmniej jeden tryb obsługi, który nie wymaga używania głosu. Używanie głosu oznacza wydawanie za pomocą ust wszelkiego rodzaju dźwięków, np. mowy, gwizdów lub mlasków.

g) Użytkowanie w przypadku ograniczonej sprawności manualnej lub siły fizycznej

Jeżeli produkt lub usługa wymagają obsługi manualnej, należy zapewnić co najmniej jeden tryb obsługi, który umożliwia użytkownikom korzystanie z tego produktu za pomocą alternatywnych trybów obsługi niewymagających czynności z zakresu motoryki małej, sprawności manualnej ani siły fizycznej w rękach ani też jednoczesnego manipulowania więcej niż jednym przełącznikiem.

h) Użytkowanie przez osoby o ograniczonym zasięgu

Elementy umożliwiające obsługę produktów muszą znajdować się w zasięgu wszystkich użytkowników. Jeżeli produkt lub usługa obsługiwane są w sposób manualny, należy zapewnić co najmniej jeden tryb obsługi pozwalający na użytkowanie przez osoby o ograniczonym zasięgu i ograniczonej sile fizycznej.

i) Minimalizacja ryzyka wywołania napadów padaczki fotogennej

Jeżeli produkt obsługiwany jest w sposób angażujący wzrok, należy unikać trybów obsługi, które wywołują napady padaczki fotogennej.

j) Użytkowanie w przypadku ograniczonych zdolności poznawczych

Należy zapewnić co najmniej jeden tryb obsługi produktu lub usługi obejmujący cechy upraszczające i ułatwiające obsługę.

k) Ochrona prywatności

Jeżeli produkt lub usługa posiadają cechy wprowadzone w celu zapewnienia dostępności, należy zapewnić co najmniej jeden tryb obsługi, który zachowuje prywatność przy korzystaniu z tych cech wprowadzonych w celu zapewnienia dostępności.

ZAŁĄCZNIK II

ORIENTACYJNE NIEWIĄŻĄCE PRZYKŁADY ROZWIĄZAŃ, KTÓRE PRZYCZYNIAJĄ SIĘ
DO SPEŁNIENIA WYMOGÓW DOSTĘPNOŚCI OKREŚLONYCH W ZAŁĄCZNIKU I

SEKCJA I: PRZYKŁADY DOTYCZĄCE OGÓLNYCH WYMOGÓW DOSTĘPNOŚCI W ODNIESIENIU DO WSZYSTKICH PRODUKTÓW OBJĘTYCH NINIEJSZĄ DYREKTYWĄ ZGODNIE Z ART. 2 UST. 1	
WYMOGI SEKCJI I ZAŁĄCZNIKA I	PRZYKŁADY
1. Udzielanie informacji	
a)	
(i)	Zapewnienie informacji wizualnej i dotykowej lub wizualnej i dźwiękowej wskazującej miejsce, w które należy wprowadzić kartę w terminalu samoobsługowym, tak by z terminala mogły skorzystać osoby niewidome i niesłyszące.
(ii)	Stosowanie tego samego słownictwa w sposób spójny lub zgodnie z jasną i logiczną strukturą, tak by osoby z niepełnosprawnościami intelektualnymi mogły je lepiej zrozumieć.
(iii)	Zapewnienie wypukłych oznaczeń dotykowych lub dźwięków wraz z ostrzeżeniem tekstowym, tak by osoby niewidome mogły to ostrzeżenie odebrać.
(iv)	Zapewnienie, by tekst mogły odczytać osoby słabowidzące.
b)	
(i)	Dostarczanie plików elektronicznych, które mogą być odczytane przez komputer z czytnikiem ekranu, tak by osoby niewidome mogły wykorzystać te informacje.
(ii)	Stosowanie tego samego słownictwa w sposób spójny lub zgodnie z jasną i logiczną strukturą, tak by osoby z niepełnosprawnościami intelektualnymi mogły je lepiej zrozumieć.
(iii)	Zapewnianie napisów przy wyświetlaniu wideo z instrukcjami.

(iv)	Zapewnienie, by tekst mogły odczytać osoby słabowidzące.
(v)	Drukowanie alfabetem Braille'a, tak by osoby niewidome mogły wykorzystać udzielane informacje.
(vi)	Dołączanie do diagramu opisu tekstowego określającego jego główne elementy lub opisującego najważniejsze działania.
(vii)	Brak przykładów
(viii)	Brak przykładów
(ix)	Uwzględnienie w bankomacie gniazdka i oprogramowania, które umożliwią podłączenie słuchawek odbierających wyświetlony na ekranie tekst w formie dźwiękowej.
2	Interfejs użytkownika i projektowanie uwzględniające potrzebę funkcjonalności
a)	Dostarczanie instrukcji w formie głosowej i tekstowej lub umieszczenie oznakowania dotykowego na klawiaturze, tak by osoby niewidome lub niedosłyszące mogły korzystać z produktu.
b)	Zapewnienie, by terminal samoobsługowy wydający instrukcje głosowe wyświetlał je np. także w formie tekstu lub obrazów, tak by wymagane działanie mogły wykonać także osoby niesłyszące.
c)	Umożliwienie użytkownikom powiększenia tekstu, powiększenia konkretnego piktogramu lub zwiększenia kontrastu, tak by osoby słabowidzące mogły zapoznać się z przedstawionymi informacjami.
d)	Zapewnienie – oprócz możliwości wciśnięcia zielonego lub czerwonego przycisku w celu wyboru jednej z opcji – opisowego oznaczenia przycisków, tak by wyboru mogły dokonać osoby z zaburzeniem widzenia barw.
e)	Zapewnienie, by komputer, wydając sygnał błędu, wyświetlał tekst lub obraz informujący o błędzie, tak by komunikat o błędzie był zrozumiały dla osób niesłyszących.
f)	Umożliwienie dodatkowego kontrastu w obrazach pierwszego planu, tak by mogły je zobaczyć osoby niedowidzące.

g)	Umożliwienie użytkownikowi telefonu wyboru poziomu głośności i zmniejszenie interferencji z aparatem słuchowym, tak by z telefonu mogły korzystać osoby niedosłyszące.
h)	Zwiększenie rozmiaru przycisków na ekranie dotykowym i odległości między nimi, tak by można je było wcisnąć drżącą dłonią.
i)	Zapewnienie, by wciskanie przycisków nie wymagało dużej siły fizycznej, tak by mogły z nich korzystać osoby o mniejszej sprawności motorycznej.
j)	Unikanie migoczących obrazów, tak by nie powodować zagrożenia dla osób, u których może wystąpić atak.
k)	Umożliwienie korzystania ze słuchawek, gdy bankomat udziela informacji głosowych.
l)	Umożliwienie osobom, które nie mogą używać rąk – jako alternatywę dla stosowania odcisków palca – ustawienia hasła blokującego i odblokowującego telefon.
m)	Zapewnienie, by przy wykonywaniu konkretnego działania oprogramowanie reagowało w sposób przewidywalny, oraz zapewnienie odpowiedniego czasu na wprowadzenie hasła, tak by osoby z niepełnosprawnościami intelektualnymi nie miały problemów z korzystaniem z danego oprogramowania.
n)	Umożliwienie połączenia z odświeżalnym monitorem brajlowskim, tak by osoba niewidoma mogła korzystać z komputera.
o)	Przykłady wymogów sektorowych
(i)	Brak przykładów
(ii)	Brak przykładów
(iii) tiret pierwsze	Zapewnienie, by telefon komórkowy mógł obsługiwać konwersacje tekstowe w czasie rzeczywistym, tak by osoby niedosłyszące mogły aktywnie uczestniczyć w wymianie informacji.
(iii) tiret czwarte	Umożliwienie jednoczesnego korzystania z transmisji wideo do wyświetlania komunikatów w języku migowym oraz tekstu do wpisywania komunikatów, tak by umożliwić komunikację dwóch osób niesłyszących lub osoby niesłyszącej z osobą słyszącą.
(iv)	Zapewnienie, by napisy były przekazywane przez urządzenia typu set-top box umożliwiające korzystanie z nich przez osoby niesłyszące.
3.	Usługi wsparcia: Brak przykładów

SEKCJA II: PRZYKŁADY DOTYCZĄCE WYMOGÓW DOSTĘPNOŚCI W ODNIESIENIU DO PRODUKTÓW OBJĘTYCH ART. 2 UST. 1, Z WYJĄTKIEM TERMINALI SAMOBSŁUGOWYCH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 2 UST. 1 LIT. b)	
WYMOGI SEKCJI II ZAŁĄCZNIKA I	PRZYKŁADY
Opakowania i instrukcje produktów	
a)	Wskazanie na opakowaniu, że telefon posiada cechy ułatwiające dostęp osobom z niepełnosprawnościami.
b)	
(i)	Dostarczanie plików elektronicznych, które mogą być odczytane przez komputer z czytnikiem ekranu, tak by osoby niewidome mogły wykorzystać te informacje.
(ii)	Stosowanie tego samego słownictwa w sposób spójny lub zgodnie z jasną i logiczną strukturą, tak by osoby z niepełnosprawnościami intelektualnymi mogły je lepiej zrozumieć.
(iii)	Zapewnienie wypukłych oznaczeń dotykowych lub dźwięków wraz z ostrzeżeniem tekstowym, tak by osoby niewidome mogły to ostrzeżenie odebrać.
(iv)	Zapewnienie, by tekst mogły odczytać osoby słabowidzące.
(v)	Drukowanie alfabetem Braille'a, tak by osoby niewidome mogły przeczytać opakowanie lub instrukcję.
(vi)	Dołączanie do diagramu opisu tekstowego określającego jego główne elementy lub opisującego najważniejsze działania.

SEKCJA III: PRZYKŁADY DOTYCZĄCE OGÓLNYCH WYMOGÓW DOSTĘPNOŚCI W ODNIESIENIU DO WSZYSTKICH USŁUG OBJĘTYCH NINIEJSZĄ DYREKTYWĄ ZGODNIE Z ART. 2 UST. 2	
WYMOGI SEKCJI III ZAŁĄCZNIKA I	PRZYKŁADY
Świadczenie usług	
a)	Brak przykładów
b)	
(i)	Dostarczanie plików elektronicznych, które mogą być odczytane przez komputer z czytnikiem ekranu, tak by osoby niewidome mogły wykorzystać te informacje.
(ii)	Stosowanie tego samego słownictwa w sposób spójny lub zgodnie z jasną i logiczną strukturą, tak by osoby z niepełnosprawnościami intelektualnymi mogły je lepiej zrozumieć.
(iii)	Uwzględnianie napisów przy wyświetlaniu wideo z instrukcjami.
(iv)	Umożliwienie osobom niewidomym korzystania z danego pliku poprzez drukowanie alfabetem Braille'a.
(v)	Zapewnienie, by tekst mogły odczytać osoby słabowidzące.
(vi)	Dołączanie do diagramu opisu tekstowego określającego jego główne elementy lub opisującego najważniejsze działania.
(vii)	Gdy dostawca usługi oferuje klucz USB zawierający informacje o danej usłudze, zapewnienie, by informacje takie miały dostępny charakter.
c)	Zapewnianie tekstowego opisu obrazów, umożliwienie uruchomienia wszystkich funkcji za pośrednictwem klawiatury, zapewnienie odpowiedniego czasu na przeczytanie, zapewnienie, by treść pojawiała się i działała w sposób przewidywalny, oraz zapewnienie kompatybilności z technologiami wspomagającymi, tak by osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności mogły czytać daną stronę internetową i z niej korzystać.
d)	Brak przykładów

SEKCJA IV: PRZYKŁADY DOTYCZĄCE DODATKOWYCH WYMOGÓW DOSTĘPNOŚCI W ODNIESIENIU DO USŁUG SZCZEGÓLNYCH	
WYMOGI SEKCJI IV ZAŁĄCZNIKA I	PRZYKŁADY
Usługi szczególne	
a)	
(i)	Zapewnienie, by osoba niedosłysząca mogła pisać i odczytywać tekst w sposób interaktywny i w czasie rzeczywistym.
(ii)	Zapewnienie, by osoby niesłyszące mogły stosować język migowy do komunikacji między sobą.
(iii)	Zapewnienie, by osoba z zaburzeniami mowy i słuchu, chcąc skorzystać z połączenia tekstu, głosu i wideo, wiedziała, że jej zgłoszenie jest przekazywane przez sieć do służb ratunkowych.
b)	
(i)	Umożliwienie osobie niewidomej wyboru programów telewizyjnych.
(ii)	Wspieranie możliwości wyboru, personalizacji i wyświetlania usług dostępu, takich jak napisy dla osób niesłyszących i niedosłyszących, audiodeskrypcja, napisy czytane i tłumaczenie na język migowy, poprzez zapewnienie skutecznego połączenia bezprzewodowego z technologiami wzmacniającymi słuch lub poprzez zapewnienie przełączników do aktywacji usług dostępu do audiowizualnych usług medialnych na takim samym poziomie widoczności jak w przypadku głównych przełączników sterujących danym medium.
c)	
(i)	Brak przykładów
(ii)	Brak przykładów
d)	Brak przykładów

e)	
(i)	Zapewnienie, by okna dialogowe dotyczące identyfikacji mogły być odczytywane przez czytniki ekranu, tak by mogły z nich korzystać osoby niewidome.
(ii)	Brak przykładów
f)	
(i)	Zapewnienie, by osoba z dysleksją mogła jednocześnie czytać tekst i go słuchać.
(ii)	Umożliwienie synchronizacji tekstowych i dźwiękowych danych wyjściowych lub umożliwienie dokonywania zapisu przy użyciu odświeżalnego monitora brajlowskiego.
(iii)	Zapewnienie, by osoba niewidząca mogła skorzystać ze spisu treści lub przejść do innego rozdziału.
(iv)	Brak przykładów
(v)	Zapewnienie, by informacje o ich cechach ułatwiających dostęp były możliwe do odbioru w pliku elektronicznym, tak by docierały do osób z niepełnosprawnościami.
(vi)	Zapewnienie braku blokowania, na przykład by techniczne środki ochrony, informacje o zarządzaniu prawami lub kwestie interoperacyjności nie uniemożliwiały czytania tekstu na głos przez urządzenia wspomagające, tak by osoby niewidome mogły przeczytać daną książkę.
g)	
(i)	Zapewnienie, by oferowane informacje o cechach decydujących o dostępności produktu nie były usuwane.
(ii)	Zapewnienie głosowego dostępu do interfejsu użytkownika usługi płatniczej, by osoby niewidome mogły samodzielnie dokonywać zakupów przez internet.
(iii)	Zapewnienie, by okna dialogowe dotyczące identyfikacji mogły być odczytywane przez czytniki ekranu, tak by mogły z nich korzystać osoby niewidome.

ZAŁĄCZNIK III

WYMOGI DOSTĘPNOŚCI DLA CELÓW ART. 4 UST. 4 DOTYCZĄCE ŚRODOWISKA ZBUDOWANEGO, W KTÓRYM ŚWIADCZONE SĄ USŁUGI OBJĘTE ZAKRESEM NINIEJSZEJ DYREKTYWY

Aby zmaksymalizować przewidywalne wykorzystywanie w sposób samodzielny przez osoby z niepełnosprawnościami środowiska zbudowanego, w którym świadczona jest usługa i za które odpowiedzialny jest usługodawca, o czym mowa w art. 4 ust. 4, dostępność przestrzeni przeznaczonej do publicznego dostępu musi obejmować następujące aspekty:

- a) korzystanie z powiązanych obszarów i pomieszczeń znajdujących się na zewnątrz;
- b) dostęp do budynków;
- c) korzystanie z wejść;
- d) poruszanie się w przestrzeni poziomej;
- e) poruszanie się w przestrzeni pionowej;
- f) publiczne korzystanie z pomieszczeń;
- g) korzystanie ze sprzętu i urządzeń wykorzystywanych w świadczeniu usług;

- h) korzystanie z toalet i pomieszczeń sanitarnych;
 - i) korzystanie z wyjść, dróg ewakuacyjnych i koncepcje dotyczące planowania działań w sytuacjach wyjątkowych;
 - j) komunikacja i orientacja przez więcej niż jeden kanał sensoryczny;
 - k) korzystanie z pomieszczeń i budynków do ich przewidywanego celu;
 - l) ochrona przed zagrożeniami wewnątrz i na zewnątrz budynków.
-

ZAŁĄCZNIK IV

PROCEDURA OCENY ZGODNOŚCI – PRODUKTY

1. Wewnętrzna kontrola produkcji

Wewnętrzna kontrola produkcji to procedura oceny zgodności, poprzez którą producent wypełnia obowiązki określone w pkt 2, 3 i 4 niniejszego załącznika oraz zapewnia i deklaruje, na swoją wyłączną odpowiedzialność, spełnienie przez dany produkt odpowiednich wymogów określonych w niniejszej dyrektywie.

2. Dokumentacja techniczna

Producent sporządza dokumentację techniczną. Dokumentacja techniczna umożliwia ocenę zgodności produktu z odpowiednimi wymogami dostępności, o których mowa w art. 4, a także – w przypadku gdy producent powołuje się na art. 14 – wykazanie, że spełnienie wymogów dostępności łączyłoby się z koniecznością wprowadzenia zasadniczej zmiany lub powodowałoby nałożenie nieproporcjonalnego obciążenia. Dokumentacja techniczna określa jedynie mające zastosowanie wymagania i obejmuje – w stopniu odpowiednim dla takiej oceny – projekt, produkcję i działanie produktu.

Dokumentacja techniczna zawiera, w stosownych przypadkach, przynajmniej następujące elementy:

- a) ogólny opis produktu;
- b) wykaz norm zharmonizowanych oraz specyfikacji technicznych, do których odniesienia opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, stosowanych w całości lub częściowo, oraz opisy rozwiązań przyjętych w celu spełnienia odpowiednich wymogów dostępności, o których mowa w art. 4, w przypadku gdy takie normy zharmonizowane lub specyfikacje techniczne nie zostały zastosowane; w przypadku częściowego zastosowania norm zharmonizowanych lub specyfikacji technicznych w dokumentacji technicznej określa się, które części zostały zastosowane.

3. Produkcja

Producent wprowadza wszelkie niezbędne środki, aby proces wytwórczy i jego monitorowanie zapewniały zgodność produktów z dokumentacją techniczną, o której mowa w pkt 2 niniejszego załącznika, oraz z wymogami dostępności określonymi w niniejszej dyrektywie.

4. Oznakowanie CE i deklaracja zgodności UE

4.1. Producent umieszcza oznakowanie CE, o którym mowa w niniejszej dyrektywie, na każdym egzemplarzu produktu spełniającym mające zastosowanie wymogi określone w niniejszej dyrektywie.

4.2 Producent sporządza pisemną deklarację zgodności UE dla modelu produktu. W deklaracji zgodności UE wskazuje się produkt, dla którego została ona sporządzona.

Kopia deklaracji zgodności UE zostaje udostępniona na żądanie właściwych organów.

5. Upoważniony przedstawiciel

Obowiązki producenta określone w pkt 4 mogą być, w jego imieniu i na jego odpowiedzialność, wypełniane przez upoważnionego przedstawiciela, pod warunkiem że zostały one wyszczególnione w pełnomocnictwie.

ZAŁĄCZNIK V

INFORMACJE DOTYCZĄCE USŁUG SPEŁNIAJĄCYCH WYMOGI DOSTĘPNOŚCI

1. Usługodawca uwzględnia w ogólnych zasadach i warunkach lub w równoważnym dokumencie informacje zawierające ocenę sposobu, w jaki dana usługa spełnia wymogi dostępności, o których mowa w art. 4. Informacje te opisują mające zastosowanie wymogi i obejmują – w stopniu odpowiednim dla danej oceny – projekt i warunki świadczenia danej usługi. Oprócz informacji dla konsumentów określonych w dyrektywie 2011/83/UE informacje te zawierają w stosownych przypadkach następujące elementy:
 - a) ogólny opis usługi w formatach, które mają dostępny charakter;
 - b) opisy i wyjaśnienia niezbędne do zrozumienia sposobu działania usługi;
 - c) opis, w jaki sposób dana usługa spełnia odpowiednie wymogi dostępności określone w załączniku I.
 2. Aby zapewnić zgodność z pkt 1 niniejszego załącznika, usługodawca może stosować w całości lub częściowo normy zharmonizowane oraz specyfikacje techniczne, do których odniesienia opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.
 3. Usługodawca udziela informacji wskazujących, że proces świadczenia usługi i jego monitorowanie zapewniają zgodność z pkt 1 niniejszego załącznika oraz z mającymi zastosowanie wymogami określonymi w niniejszej dyrektywie.
-

ZAŁĄCZNIK VI

KRYTERIA OCENY NIEPROPORCJONALNEGO OBCIĄŻENIA

Kryteria stosowane przy przeprowadzaniu i dokumentowaniu oceny:

1. Stosunek kosztów netto związanych ze spełnieniem wymogów dostępności do ogólnych kosztów (wydatków operacyjnych i kapitałowych) produkcji, dystrybucji lub przywozu produktu lub świadczenia usługi, ponoszonych przez podmioty gospodarcze.

Elementy stosowane przy ocenie kosztów netto związanych ze spełnieniem wymogów dostępności:

- a) kryteria dotyczące jednorazowych kosztów organizacyjnych, które uwzględnia się w ocenie:
 - (i) koszty dodatkowego personelu dysponującego wiedzą fachową w zakresie dostępności;
 - (ii) koszty szkolenia personelu i nabywania kompetencji w zakresie dostępności;
 - (iii) koszty opracowania nowych procesów w celu uwzględnienia kwestii dostępności w rozwoju produktu lub w świadczeniu usługi;
 - (iv) koszty opracowania materiałów z wytycznymi dotyczącymi dostępności;
 - (v) jednorazowe koszty zapoznania się z przepisami w zakresie dostępności;

- b) kryteria dotyczące bieżących kosztów produkcji i rozwoju, które uwzględnia się w ocenie:
 - (i) koszty projektowania cech decydujących o dostępności produktu lub usługi;
 - (ii) koszty ponoszone w procesach wytwórczych;
 - (iii) koszty testowania produktu lub usługi pod kątem dostępności;
 - (iv) koszty opracowania dokumentacji.

- 2. Szacowane koszty i korzyści dla podmiotów gospodarczych, w tym w odniesieniu do procesów wytwórczych i inwestycji, w stosunku do szacowanej korzyści dla osób z niepełnosprawnościami, z uwzględnieniem liczby przypadków i częstotliwości korzystania z konkretnego produktu lub usługi.
- 3. Stosunek kosztów netto związanych ze spełnieniem wymogów dostępności do przychodów netto danego podmiotu gospodarczego ze sprzedaży.

Elementy stosowane do oceny kosztów netto związanych ze spełnieniem wymogów dostępności:

- a) kryteria dotyczące jednorazowych kosztów organizacyjnych, które uwzględnia się w ocenie:
 - (i) koszty dodatkowego personelu dysponującego wiedzą fachową w zakresie dostępności;

- (ii) koszty szkolenia personelu i nabywania kompetencji w zakresie dostępności;
 - (iii) koszty opracowania nowych procesów w celu uwzględnienia kwestii dostępności w rozwoju produktu lub w świadczeniu usługi;
 - (iv) koszty opracowania materiałów z wytycznymi dotyczącymi dostępności;
 - (v) jednorazowe koszty zapoznania się z przepisami w zakresie dostępności;
- b) kryteria dotyczące bieżących kosztów produkcji i rozwoju do uwzględnienia w ocenie:
- (i) koszty projektowania cech decydujących o dostępności produktu lub usługi;
 - (ii) koszty ponoszone w procesach wytwórczych;
 - (iii) koszty testowania produktu lub usługi pod kątem dostępności;
 - (iv) koszty opracowania dokumentacji.
-